

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

**KOSOVA'DA VE TÜRKİYE'DE YAŞAYAN TÜRKLERİN
KADINA İLİŞKİN NAMUS ANLAYIŞLARININ VE CİNSEL
YAŞAM KALİTELERİNİN İNCELENMESİ**

MİNE SOYSAL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

LEFKOŞA

2020

**KOSOVA'DA VE TÜRKiYE'DE YAŞAYAN TÜRKLERİN
KADINA İLİŞKİN NAMUS ANLAYIŞLARININ VE CİNSEL
YAŞAM KALİTELERİNİN İNCELENMESİ**

MİNE SOYSAL

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ DANIŞMANI
YRD. DOÇ. DR MERYEM KARAAZİZ

LEFKOŞA
2020

KABUL VE ONAY

Mine SOYSAL tarafından Hazırlanan “**Kosova’da ve Türkiye’de Yaşayan Türklerin Kadına İlişkin Namus Anlayışlarının ve Cinsel Yaşam Kalitelerinin İncelenmesi**” başlıklı bu çalışma, 15/01/2020 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ

.....
Yrd. Doç. Dr. Meryem KARAAZİZ (Danışman)

Yakın Doğu Üniversitesi
Fen Edebiyat Fakültesi

.....
Doç. Dr. Aşkın KİRAZ (Başkan)

Yakın Doğu Üniversitesi
Fen Bilgisi Öğretmenliği Ana Bilim Dalı Başkanı

.....
Yrd. Doç. Dr. Ezgi ULU

Yakın Doğu Üniversitesi
Fen Edebiyat Fakültesi

.....
Prof. Dr. Mustafa SAĞSAN

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin, tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt ederim. Tezimin kağıt ve elektronik kopyalarının Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

- Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim sadece Yakın Doğu Üniversitesinde erişime açılabilir.
- Tezimin iki (2) yıl süre ile erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde tezimin tamamı erişime açılabilir.

Tarih :15/01/2020

İmza :

Ad Soyad : Mine SOYSAL

TEŞEKKÜR

Öncelikle değerli vakitlerini ayıran, araştırmama katkı sağlayan kadın katılımcılarıma teşekkürlerimi borç bilirim. Araştırmamın başlangıcından itibaren birçok aşamasında bana yardımcı olan, stresli geçen günlerimde sabrederek bana yol gösteren değerli tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Meryem KARAAZİZ'e içtenlikle teşekkür ederim.

KKTC'deki eğitim hayatımız boyunca başta Prof. Dr. Ebru ÇAKICI ve Prof. Dr. Mehmet ÇAKICI'ya,

Yoluma ışık tutan, beni her konu da destekleyen, fikirlerini benimle paylaşmaktan her zaman kıvanç duyan, yardımlarını hiçbir zaman esirgemeyen sözlerle ifade edemeyecek kadar çok sevdiğim saygı değer Doç. Dr. Nalan KAZAZ'a,

Okul yolunda sohbeti ile bana çok şey katan, araştırmam esnasında psikolojik desteği ile yanımda bulunan ve yol gösteren Doç. Dr. Eyüp DULLİNJA'ya,

Liseden beri her daim yanımda olup beni destekleyen saygı değer öğretmenim Burcu UYLAŞ ve eşi Mehmet Ali UYLAŞ'a,

Her daim yanımda olan, üzerime titreyen ailemin yokluğunu hissettirmeyen Kosovadaki ailem Murat ARSLAN'a, canım abilerim Burim ZHELLTA'ya, İlliyaz TREKA'ya,

Benden uzakta yaşadıkları halde hepsini ayrı ayrı yanımda hissettiğim, hepsini tarif edemeyeceğim kadar çok sevdiğim aileme özellikle canım babama, canım anneme, canım ablama, kardeşim Nazlım'a, canım teyzeme sonsuz teşekkür ederim. Stresli geçen günlerimdeki tek neşe kaynağım, evimizin küçük, şirin kızı Ada'mıza sonsuz teşekkür ederim.

Mine Soysal

ÖZ

KOSOVA'DA VE TÜRKİYE'DE YAŞAYAN TÜRKLERİN KADINA İLİŞKİN NAMUS ANLAYIŞLARININ VE CİNSEL YAŞAM KALİTELERİNİN İNCELENMESİ

Bu araştırmanın amacı, Kosova'da ve Türkiye'de Yaşayan Türklerin Kadına İlişkin Namus Anlayışlarının ve Cinsel Yaşam kalitelerinin incelenmesidir. Bu çalışmada ilişkisel türde nedensel karşılaştırma deseni kullanılarak, Türkiye ile Kosova arasındaki ilişkilerin karşılaştırıldığı ilk araştırma olma özelliğini taşımaktadır.

Araştırma, toplam 312 kadın örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir. 156'sı Kosova da bulunan Prizren şehrinde; Ukshin Hoti Üniversitesindeki kadın öğrencilere ve Türk Federasyon Derneği üye kadınlarına uygulanmıştır. Diğer 156'sı ise Türkiye de bulunan Denizli şehrinde ki Pamukkale Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü kadın öğrencilerine uygulanmıştır. Araştırmanın verileri; tarafımda hazırlanan Sosyodemografik Bilgi Formu, Kadına İlişkin "Namus" Anlayışı Tutum Ölçeği (KİNATÖ), Cinsel Yaşam Kalitesi Kadın (CYKÖ-K) Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Yapılan analizler sonucunda Kosovalı katılımcıların geleneksel namus anlayış düzeyleri ise cinsel yaşam kalitesini etkilemediği görülürken, Türk katılımcıların ise geleneksel namus anlayışı en önemli etken faktör olarak tespit edilmiştir.

Araştırmanın bulgularına göre kadın namusu ve cinsel yaşam ile ilgili konuyu bir tek kadın grubuna değil erkeklerinde benzer araştırmalar içine alınması gerekliliği söz konusudur. Bu çalışma benzer araştırmaların yapılmasına katkı sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Cinsellik, Cinsel yaşam kalitesi, Kadın cinselliği, Kadın namusu, Namus.

ABSTRACT

INVESTIGATION THE UNDERSTANDING OF HONOR ON WOMEN AND THE QUALITY OF SEXUAL LIFE OF TURKS WHO ARE LIVING IN TURKEY AND KOSOVO

The purpose of this research is to investigate the understanding of honor on women and the quality of sexual life of Turks who are living in Turkey and Kosovo . In this study, using a causal model in comparison, comparing the relationship between Turkey and Kosovo is the first research of its kind.

The research was carried out on a total of three hundred twelve female samples. One hundred fifty six of them were applied to female students at Ukshin Hoti University in Prizren city in Kosovo and Turkish Federation Association members. The other one hundred fifty six of the Pamukkale University in Denizli located in Turkey has applied to the Department of Sociology Faculty of Arts and female students. The data of the research; The Socio-demographic Information Form prepared by me was collected using the "Honor" Understanding Scale (KINATÖ), Sexual Life Quality- Woman (STOC-K) Scale. As a result of the analysis, it is seen that the traditional honor understanding of the Kosovo participants does not affect the quality of sexual life, while the traditional honor understanding of the Turkish participants was determined as the most important factor.

According to the findings of the study, the issue of women's honor and sexual life should be included in similar studies in men, not in a single female group. This study may contribute to conducting similar research.

Keywords: Sexuality, Sexual life quality, Female sexuality, Women's honor, Honor.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	
BİLDİRİM	
TEŞEKKÜR	iii
ÖZ	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLO DİZİNİ	viii
KISALTMALAR	ix
1. BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1 Problem Durumu	2
1.2 Araştırmanın Amacı	3
1.3 Araştırmanın Önemi	4
1.4 Sınırlılıklar	6
1.5 Tanımlar	6
2. BÖLÜM	9
KAVRAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	9
2.1 Cinsellik	9
2.1.1 Cinsel kimlik	12
2.1.2 Cinsel Yönelim	13
2.1.3 Cinsel; Yaşam Kalitesi	13
2.2 Cinsel İşlev Bozukluğu	15
2.3 Kadın namusu	17
2.4 Kadın Cinselliği	19
2.5 Namus	20
3. BÖLÜM	24
YÖNTEM	24

3.1 Araştırmanın Modeli.....	24
3.2 Çalışma Grubu.....	24
3.3 Çalışma Grubunun Soysö Demografik Verilere Göre Dağılımı	25
3.4 Veri Toplama Araçları	27
3.5 Sosyo-Demografik Bilgi Formu.....	27
3.6 Kadına İlişkin Namus Anlayışı Tutum Ölçeği (KİNATÖ).....	28
3.7 Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği - Kadın (CYKÖ-K).....	28
3.8 Verilerin Toplanması.....	29
3.9 Verilerin Analizi	30
4. BÖLÜM.....	31
BULGULAR.....	31
5. BÖLÜM.....	40
TARTIŞMA.....	40
6. BÖLÜM.....	49
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	49
6.1 Sonuç	49
6.2 Öneriler	51
KAYNAKÇA.....	53
EKLER.....	59
ÖZGEÇMİŞ.....	63
İNTİHAL RAPORU	64
ETİK KURUL RAPORU	65

TABLO DİZİNİ

Tablo 1. Katılımcıların Uyruklarına Göre Demografik Özelliklerinin Dağılımı	26
Tablo 2. Cinsel Tercih İle Cinsel Yaşam Kalitesi ve Kadına İlişkin Namus Anlayış Tutumu Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi .	32
Tablo 3. İki Ülkenin Kadınlarının Medeni Hal İle Cinsel Yaşam Kalitesi ve Kadına İlişkin Namus Anlayış Tutumu Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi.....	34
Tablo 4. Uyruk İle Cinsel Yaşam Kalitesi ve Kadına İlişkin Namus Anlayış Tutumu Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi	35
Tablo 5. Uyruğa Göre Cinsel Yaşam Kalitesi ve Kadına İlişkin Namus Anlayış Tutumu ile ilişkisi	36
Tablo 6. Uyruğa Göre Cinsel Yaşam Kalitesi ve Kadına İlişkin Namus Anlayış Tutumu Arasındaki İlişkinin Modelenmesi	38

KISALTMALAR

- CYKÖ-K** : Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği-Kadın
- KİNATÖ** : Kadına İlişkin Namus Anlayışı Tutum Ölçeği
- CİB** : Cinsel İşlev Bozukluğu
- CETAD** : Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği
- Tr** : Türk (katılımcılar)
- TDK** : Türk Dil Kurumu
- DSÖ** : Dünya Sağlık Örgütü
- BMNF** : Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu
- SPSS** : Statistical Package for the Social Sciences (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı)
- .

1. BÖLÜM

GİRİŞ

"Namus" kavramı her kesimin, her toplumun kendi değer yargıları ile yorumladıkları ve buna anlam yükledikleri soyut bir kavramdır. Bu kavram dilimize Arapça veya Farsçadan girdiği düşünülmektedir. Bu kavramın kökeni "nomos" dan gelecektir. "Nomos" kavramı ise kanunlar, kurallar ve iktidar demektir. Böylece namus kavramının asıl kökenine inildiğinde "kurallar, kanunlar, iktidarlar" yer almaktadır. Türkçede ki anlam olarak "arz, edep, ırz, iffet, temizlik, doğruluk" anlamlarına geldiği söylenebilir. Bu kavram kırsal kesimde, kentlerde sosyokültürel değerler ile değişebildiği araştırılan çalışmalarla da görülmektedir. "Namus" kavramı "eşittir kadın" anlamına geldiği düşünüldüğünde kadının bakireliği, cinselliği, kadının kontrol edilip dizginlenebilmesi düşüncesi ile erkeğin elinin kiri kadında ise kara leke olarak görüldüğü bir toplum hatta bir dünya da yaşamaktayız. Böylece kadınlar bedenlerini saklama ihtiyacı duymakta; hatta cinsellik konuşulmayacak kadar gizli bir konu gibi algılanmaktadır.

Cinsellik çok derin bir kavramdır ve bir çok konunun içinde bulunabilir. Bu kavram her ne kadar daraltılmaya çalışılsa da bireysel ya da toplumsal her hangi bir konuyla ilgili hemen hemen ilişkisi vardır diyebiliriz. Ele aldığımız "namus" kavramıyla da kültürel bazlı olarak düşündüğümüzde; cinsellikle çok yakından ilişkisinin olduğu düşünülebilir. Bu çalışma ile her iki ülkenin demografik bilgileri ile namus kavramına ilişkin algıları ve buna bağlı cinsel yaşam kaliteleri ile ele alınarak kavramların birbiri ile etkileşimlerini ortaya koymaya çalışılmıştır.

Bu konu ile alakalı gelebilecek olan danışanların kültürleri dikkate alınabilir. Yapılacak benzer çalışmalara ve her iki ülkeye de alan yazısına katkı sağlaması hedeflenmiştir.

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, amacı sınırlılıkları, varsayımları ve tanımları ele alınmıştır.

1.1 Problem Durumu

Namus, en temel anlamda, bulunduğumuz toplumda sistematik olarak kabul gördüğümüz ahlak kurallarına ve toplumsal değerlere bağlılık anlamına gelmektedir. “Namus” olgusu; toplumsal değerler, doğruluk, dürüstlük anlamına gelmiş olsa da bu anlamlarının dışında daha çok kadın bedeni üzerine algılama biçimi olarak görülmektedir. Her toplumda, ırkta ve her dönemde “Namus” kavramı hep güncel bir kavram olarak varlığını korumuştur. Eşitliğin dile getirildiği bu yüzyılda kadın bedenini evlenene kadar saklamalı ve korumalıdır (Artuç, 2015).

Kız çocukları, genç yetişkin kadınları, bekâr, evli ya da dul fark etmeden herkesi baskı altında tutan ve yaşamlarının her alanını etkileyen “namus” önemsenmesi gereken kavramdır. Özgürlük alanlarının kısıtlanmasından dolayı kadınların yaşamlarında birçok konu ya da alandan mahrum kalmalarına neden olmaktadır. Kadının namusu bir tek kadını değil; o kadının babasını, annesini, abisini, kız kardeşini, kocasını, dayısını, amcasını vb. sosyal çevresini etkilediği ve sosyal çevresinin kadının namusunun korunmasıyla sorumlu oldukları düşüncesi yer almaktadır. Geleneksel erkek egemenliğinin olduğu topluma göre buluş çağına girmiş genç kadınların “eş aday ve anne aday” olduğu kabul edilmektedir. Erkeğin egemen olduğu toplumda kadın bedenine karşı önemli bir diğer düşünce ise “namuslu bir kadın bedeni” dir.

Bu durumda kadın bedeni, kadına sahip olan erkeğin kadının bekaretini koruma ve kollama fikri ile yaşamasıdır. Burada da erkeğin soyunun devamını sağlamak isteği ve soyunun karışmaması isteği yer almaktadır. Üstelik kadın namusu erkeğin ve toplumun namusu olarak sayılmaktadır (Aylin, 2015). Kadın vücudunun hem geleneksel hem de modern bir toplum da “cinsel” olarak yapı taşlarını oturtması toplumdan beslenmesi ve sürekli değişen; kendi içinde gelişmeye çalışan toplumun kurallarını kendine göre düzenlenmesinden kaynaklanmaktadır (Bilgin, 2016).

Her kültür de farklı anlama gelen namus anlayışı bireyler tarafından toplumsal

cinsiyet görüşleri ile anlam kazanmaktadır. Toplumun “namus” anlayışını “cinsel ahlakla” eş tutması ile kadın ve erkek arasındaki hiyerarşik düzlemde kadının aleyhine işlenmiştir. “Kadın tüm mahcubiyeti ile cinsel hayatını saklamalı erkek ise tüm cinsel yetki ona verilmişçesine taçlandırılmalıydı”. Bu gibi düşüncelerin yer aldığı bir kültürde “namus” ve “toplumsal cinsiyet” arasında ki ilişkiye dikkat edilmesi gerekir (Kalav, 2012).

Toplumsal cinsiyet kavram olarak, fizyolojik ve biyolojik görünümünün dışında toplumun ve kültürün dişile ve erile yüklediği anlama, bir nevi şekilciliği işaret eder (Demez ve Tunca, 2018). Toplumsal cinsiyet, dişil ve eril olarak; erkek egemenliği olan toplumun kurallarına, düzenine ve beklentilerine göre şekillendirir.

Kadının cinsel hayatı çevreyi etkileyen ve ondan etkilenen bir olgudur. Kadının cinsel hayatının denetlenmesinde erkek otoritesine dayanan toplumsal örgütün bir özelliği var sayılır (Avcı, 2015). Bu genel sorunlar çerçevesinde araştırmanın problem cümlesi; Kosovalı Türk kadınları ve Türkiyeli Türk kadınlarının kadın namusu anlayışı ile cinsel yaşam kaliteleri karşılaştırıldığında ne derece ilişki içinde olduğunu tespit etmek üzerine düşünülmüştür.

1.2 Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı Kosova’da yaşayan Kosovalı Türkler ile Türkiye’de yaşayan Türklerin kadına ilişkin namus anlayışlarının incelenmesi ve buna bağlı cinsel yaşam kalitelerinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Kadın bedeni ve cinselliğinin her iki toplum arasındaki fark incelendiğinde her iki ülkenin de arasında farklı politika, eğitim düzeyi, ülke nüfusu, karışık ırkların da bulunmasıyla kadın cinselliğine karşı olan bakış açılarının Türkiye de ki genç nüfusun bir kısmı için dile getirilebilecek kadar normal karşıladığı düşünülmektedir.

Ancak büyük çoğunluğun ise cinselliği namus ile eş tuttukları düşünülmektedir. Kosovadaki genç nüfus için cinselliğin yaşanılabilir; ancak saklanması gereken bir durum olarak karşılandığı düşünülmektedir. Bu genel amaç çerçevesinde aşağıda ki soruların cevapları aranarak temel problemin daha ayrıntılı

incelenmesi amaçlanmıştır.

- Çalışma grubunda uyruklarına göre kadınların sosyodemografik özellikleri farklılık göstermekte midir?
- Çalışma grubundaki kadınların uyrukları bakıldığında cinsel tercihlerine göre kadına ilişkin namus anlayışı ve cinsel yaşam kalitesi arasında fark göstermekte midir?
- Araştırmanın çalışma grubundaki katılımcıların medeni durum ile cinsel yaşam kalitesi ve kadına ilişkin namus anlayış tutumu arasındaki ilişki var mıdır?
- Araştırmanın çalışma grubundaki kadın katılımcıların, uyruklarına göre cinsel yaşam kalitesi ve kadına ilişkin namus anlayışı tutumu arasında farklılık göstermekte midir?

1.3 Araştırmanın Önemi

Araştırma da, “namus” kavramına yönelik geliştirilen ölçekte yer alan 3 alt boyut ile buna bağlı cinsel yaşam kalitelerini incelemek amaçlı geliştirilen ölçek çerçevesinde yürütülmüştür. Bu ölçekler ile yola çıkarak geliştirilen araştırma hipotezlerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Bu hipotezlerin test edilmesinden sonra kadın, kadın bedeni, namus, kadın erkek ilişkisi, kadın cinselliği, namus ve cinsellik ile ilgili yapılacak diğer araştırmalara katkı sağlanacağı düşünülmektedir. Bu konu ile ilgili her iki ülke arasında karşılaştırma yapılan ilk çalışma özelliğinin olması ile diğer araştırmacıların çalışmalarına katkı sağlanacağı düşünülmüştür. Kosova da bu konu ile ilgili yapılan ilk çalışma olacağından dolayı çıkan sonuçlar hem araştırma için hem Kosova Cumhuriyeti için önem arz edeceği düşünülmektedir.

Namus kavramı ile ilgili yapılan bazı araştırmalar incelediğinde genellikle tanımlayıcı olduğu çalışmalarda en çok namusun tanımına, bekaret'in önemine ve namus cinayetlerinin üzerinde durulduğu görülmüştür (Gürsoy. ve Özkan, 2014). Her iki ülkeyi kapsayan bu çalışma genelinde genç nüfusun tutumlarını etkileyen faktörlerin belirlenmesinde ihtiyaç olduğu gözlemlenmiştir; çünkü genç nüfus, toplumun yapısının değişmesinde ve gelişmesinde katkı sağlayan en önemli rollerden biridir. Kadınlar ve genç kadınlar ailenin temelini oluşturmaktadır.

Kadınların aile içinde ve toplumdaki önemi tartışılmamalıdır bile ancak her gün duyduğumuz ve gördüğümüz haberler ile kadınlara ilgili her türlü haber araştırmalara konu olmaktadır. "Anne" olma duygusu ve annelik duygularıyla varlığını sürdürme niteliğinde yapısının olması kadını özel kılan temellerden biridir.

Kadın sadece karşı cins, cinsel ilişkiye girilecek bir varlık ya da sadece bebeği taşıyarak soyun devamını sağlayan herhangi biri olarak görülmemelidir. Bu yüzden namus kavramının sadece kadınlar için var olan bir kavrammış gibi algılanmasının ve "namus" kavramının cinsel yaşamla eş tutulmasının kadınlar, genç kadınlar, çocuklar ve gelecek tüm nesil için ciddi boyutta zararları ile karşılaşmaktayız. Cinsellik akıl ile vücudun birleşme noktasıdır. Aşk, bağlılık, güven, ihtiyaç, istek, heyecan aile konuları, kültürel değerler ve dini inançlar gibi anlam, değer ve duygusal farklılık içerir. Bizi insan yapan her şey aslında cinselliğin psikolojik boyutunun bir parçasıdır (Charlton ve Yalon, 2007).

Madran D.H.'nin araştırmasında Darwin'in cinsel ayıklanma kavramına dayanan ana babasal yatırım modeli, cinsel ayıklanma sürecin de eril ve dişillerin partner seçimi ve cinsel doyuma ulaşmak için farklı yollar seçtiklerine işaret eder. Trivers'a göre ise cinsel ayıklanma süreci eril ve dişillerde farklı dürtülerin ana babalarından aktarıldığını dile getirir. Eril ve dişil partner tercihlerinde başarısız bir şekilde gerçekleştirdiklerinde kendi içlerinde birtakım kayıp yaşarlar ve bu nedenle de partner seçerken farklı yollar denerler. Erkekler partner tercih ederken bir çok farklı belirleyici kriterleri vardır. En başta, erkekler babalık kuşkusu yaşarlar. Doğum yapmak kadına bir durum olduğundan, erkekler bu güne kadar karşılaşmadıkları ve bu hissi yaşamadıkları için kadınlardan farklı bir sorunla karşılaşır.

Baba olmakla ilgili çelişkiye girmek ve çocuklarının gerçek babası olmadıklarını düşünerek kuşku içine girmek insanlık tarihi boyunca süregelen bir gerçektir. Bu durumda söz konusu cinsellik olduğunda erkekler de aldatılmaya daha duyarlı bir şekilde evrimleşmelerine yol açmaktadır. Erkekler, cinsel eylemlerde "tek" tercih olmayı koşul olarak görmektedirler. Cinsellik açısından bağlılık kuramayan erkek, öncelikle bir başka kadının çocuğuna babalık etme olasılığıyla karşılaşmakta, hatta eşi için harcadığı fiziksel enerji ve diğer maddi ve manevi

yatırımları riske attığını düşünmektedir. Erkeğe göre belki de kaynaklarını kendi soyundan olmayan bir çocuğa aktarmakta ve hatta belki de soyunun sürmesi engellenmektedir. Bu yüzden toplumların "namus" kavramını kadınlara atfetmesi ve bunu cinsellikle eş tutmasının bir kanıtı olabilir. Daha nice araştırmalarda bu alan yazıyı doğrulamaktadır (Madran, 2008).

1.4 Sınırlılıklar

Araştırmanın sınırlılıkları aşağıdaki gibidir.

Araştırma Türkiye de bulunan Denizli şehrinde ki Pamukkale Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü kadın öğrenciler ile sınırlıdır.

Araştırma Kosova da bulunan Prizren şehrinde ki Ukshin Hoti Üniversitesi kadın öğrencilerine ve Türk Federasyon Derneği kadın üyeleri ile sınırlıdır.

Araştırmada kullanılacak ölçekler ve bu ölçekler çerçevesinde hazırlanan anket soruları ile sınırlıdır.

Araştırmanın bulguları ve bulgulara bağlı olarak çıkan sonuçlar ve öneriler araştırma evreni ile sınırlıdır.

1.5 Tanımlar

Cinsellik: "Cinsellik" denilince akıllara ilk gelen ise üreme, çoğalma, yakınlaşma hali ve en son şehvet, aşk, karşı tarafı arzulama kelimeleri gelmektedir (Erdoğan, 2018). Türk Dil Kurumuna göre "Cinsellik" 1. İsim biyoloji Cinsel özelliklerin bütünü, eşeysellik. Diğer sözlük anlamı ise 2. isim Sevişme duygusu, seksüellik anlamına gelmektedir (www.tdk.gov.tr Erişim;10.06.2018). Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ), Cinsel Haklar Bildirgesine göre cinselliğin, kişi hayatı boyunca var olmanın temel bir özelliği olduğunu; fiziksel duygusal, arzular, imgelemleri, iletişimleri ve ikili ilişkilerde ki bağın kuvvetlenmesinin bileşiminden oluştuğunu ve cinselliğin üremeyi de içinde barındırdığını da ifade eder. Cinsel birliktelik sadece fiziki ve bedeni değil düşünsel, toplumsal bütünlüğü sağlayan sağlıklılık halidir. Cinsellik; cinsel kimlik, cinsel roller, yönelimler, erotizmin,

inançlar, tutumlar, sosyal değerler ve deneyimler olarak ifade edilir. Bunlar kültürden, sosyal çevreden, ekonomiden, yasalardan, tarihsel faktörlerden, dini inançlardan hatta politikadan bile etkilenir (<http://www.worldsexology.org>).

Cinsel Yaşam Kalitesi: DSÖ, cinsel yaşamın beden, ruh, zihin ve soysal açıdan hepsini bir ele alınmasıyla kişiliğin, iletişimin ve sevginin pozitif yönü ile artması ve gücüne güç katması olarak tanımlamaktadır. Üreme ve cinsel işlevi etkileyen hastalık ve sakatlıkların dışında, cinsellikle ilgili baskılar ve korku kültürü, utanç, suçluluk ve yanlış inançların olmayışı ve sosyal ilişkilerimizin ve kişisel etikle uyumlu olarak üreme ve cinsel dürtüleri kontrol altında tutma ve bundan mutlu olmayı da içermektedir (Tuğut ve Gölbaşı, 2010).

Sadece yaşam kalitesi kavramını ele alacak olursak; farklı şekiller de tanımlamak olasıdır ve çeşitli çalışmalarda farklı anlamlara veya bakış açısına sahip olabilir. Genel olarak yaşam kalitesi psikolojik, sosyal, ruhsal ve fiziksel boyutları olan çok yönlü öznel bir olgu olarak kabul edilmektedir. Cinsel etkinlik ve alınan haz yaşam kalitesinin öncelikle psikolojik ve fiziksel boyutları ile iç içe değerlendirilmektedir. Tüm yaşamın geneline baktığımızda; yaşam kalitesi cinsellikten oldukça fazla etkilenir (Tanrıöver, 2015).

Kadın Cinselliği: Kadın cinselliği, namus ve toplumun etik kurallarından etkilenen bir etimolojik kavramdır. Kadının cinsel hayatı çevreyi etkileyen ve ondan etkilenen bir olgudur. Kadının cinsel hayatının denetlenmesinde erkek otoritesine dayanan toplumsal örgütün bir özelliği var sayılır (Avcı, 2015).

Sosyolojide cinsellik, kişilerin inançları, deneyimleri, karşılıklı iletişimleri, kimlikleri natürel olmaktan çıkıp sosyal çevrenin oluşturduğu kalıplar halinde ortaya çıktığını savunur (Bilgin, 2016). Sigmund Freud, dişilin cinsel hayatını “henüz keşfedilmemiş meçhul ada” olarak nitelendirmiştir (Yılmaz Esencan, Kızılkaya, 2015).

Kadın Namusu: TDK da “namus” kavramının 2. İsim hali olan “iffet” kadın namusunu simgelemektedir. Buradaki “iffet” kavramının tanımına bakılacak olursa, kadının cinsel saflığı anlamına gelmektedir(www.tdk.gov.tr Erişim;28.10.2018). Kadın açısından bu kavram incelendiğinde namuslu kadın,

iyi kadın ve şerefli bir kadın olabilmenin bir kanıtı olarak ele alınmaktadır. Bu sebepten “namuslu kadın” denildiğinde evlenme öncesi cinsel birliktelik yaşamamış olması ve aynı zamanda hal ve hareketlerine; giyimine, kuşamına, gelenek ve göreneklerine bağlı olması, gezip tozmaması, erkeğin sözünden çıkmaması, ulu orta kahkaha atmaması, cinsel içerikli hiçbir davranışta bulunmaması tarzında daha çok sıralanabilen özellikleri bir arada yaşaması beklenmektedir. Bu yüzden kadın namusunu koruması için sadece evlenmeden önce cinsel birliktelik yaşamaması değil; diğer tüm hayatını kapsayacak davranışlarına da dikkat etmesi gerekmektedir (Gürsoy, ve Özkan, 2014).

Türkiye’de kadın namusu ile ilintili bir diğer önemli sosyal norm davranışı ise bakirelik ve kadının cinsel saflığıdır. Bakireliğin ya da cinsel saflığın önemini “kız” ya da “kadın” olarak ayrıldığını rastlamak mümkündür. Türk toplumunda kadınlar evlenene kadar “kız” evlendikten sonra bekaretin kaybolmasıyla “kadın” olarak adlandırılmaktadırlar (Sever ve Yurdakul, 2001).

Namus: Her toplumun kendi kültürüne göre yorumladığı, bazı değerler yüklediği soyut bir kavramdır. Sözcüğün etimolojisine bakıldığında ise iktidar kaynaklı kurallar silsilesi; yasa, düzen ve emir anlamına gelmektedir. Eğitim düzeyi, dini inançları ya da inançlarının olmayışı, sosyal çevre ve kültürel değer yargıları gibi faktörler gündelik yaşamımızda somutlaştırdığımız bir kavramdır.

Türk Dil Kurumu (TDK), “namus” ibaresini: 1- “Bir toplum içinde ahlak [1] kurallarına ve toplumsal değerlere karşı beslenen bağlılık, iffet [2]” ; 2- “Dürüstlük, doğruluk” olarak tanımlamaktadır. 1. isim Cinsel konularda ahlak kurallarına bağlılık, sililik anlamına gelmektedir. TDK’ya 2. İsim de “iffet” sözcüğünün anlamına bakıldığında ise kadının cinsel saflığı anlamına gelmektedir ve cinselliğe ilişkin ahlak kurallarını temsil etmektedir. “İffet” kadınlar için kullanılan bir kavramdır. İffetli kadın yani namuslu kadın, iffetsiz yani namussuz kadın anlamında kullanılmaktadır (www.tdk.gov.tr Erişim; 28.10.2018).

2. BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu kısımda kavram tanımlarının tarihsel süreçlerine, kavramlarla ilgili açıklamalara ve alanyazındaki araştırmalara yer verilmiştir.

2.1 Cinsellik

Psikolojik, sosyal ve biyolojik değişkenlikle şekillenen cinsellik insanoğlunun varlığından beri hayati önemi olan bir kavramdır. Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ), Cinsel Haklar Bildirgesine göre cinselliğin, kişi hayatı boyunca var olmanın temel bir özelliği olduğunu; fiziksel duygusal, arzular, imgelemleri, iletişimleri ve ikili ilişkilerdeki bağın kuvvetlenmesinin bileşiminden oluştuğunu ve cinselliğin üremeyi de içinde barındırdığını da ifade eder. Cinsel birliktelik sadece fiziki ve bedeni değil düşünsel, toplumsal bütünlüğü sağlayan sağlıklılık halidir. Cinsellik; cinsel kimlik, cinsel roller, yönelimler, erotizm, inançlar, tutumlar, sosyal değerler ve deneyimler olarak ifade edilir. Bunlar kültürden, sosyal çevreden, ekonomiden, yasalardan, tarihsel faktörlerden, dini inançlardan hatta politikadan bile etkilenir (<http://www.worldsexology.org>).

Sosyolojide cinsellik, kişilerin inançları, deneyimleri, karşılıklı iletişimleri, kimlikleri natürel olmaktan çıkıp sosyal çevrenin oluşturduğu kalıplar halinde ortaya çıktığını savunur (Bilgin, 2016). Giddens, mahremiyetin dönüşümü adlı kitabında cinsellik ve kadın ve erkek ilişkisi süreciyle ilgili bir takım gözlemlerinden bahsetmiştir. Bu süreçte kadın-erkek ve cinsellikle ilgili sadece bilinçli feminist kadınlar değil, gündelik sıradan kadınların duygusal düzen üzerine bir takım değişimlerinin öncülüğünü yapmış olduklarını belirtmiştir. Değişimlerin temelinde, ataerkil düşünceye darıdık eden cinsellikle duygusallığın denk olduğu "saf ilişki" olanağıyla ilgili değişimlerdir. Giddens: bu sürecin iki türlü dinamiğinin olduğundan bahsetmiştir. Bunlardan birincisi plastik

cinsellik bir diğeri ise kadınların cinsel özerkliklerinin artmasıdır.

Plastik cinsellik diye adını verdiği durum, cinsel zevk taleplerinin dışında üremeyi durduran ana merkezi olmayan cinselliktir. Geçmiş dönemlerde aile planlanması için yapılan bu durum günümüz modern toplumda hamilelikten korunma ve yeni üreme yöntemlerinin yayılması ile teknolojinin de yardımıyla daha da gelişmiştir. Giddens, kadınların cinselliğinin karşı cinsin kontrolü altında olması modern toplumsal yaşamın geçici olma ihtimalinden daha fazladır der. Erkeklerin kontrolü azaldıkça cinselliklerinin zorlayıcı (kompulsif) yönlerinin daha açıkça ortaya çıktığını dile getirmiştir. Giddens kitabında kadınların “hafif kadın” ve sınırları içinde yaşamakta ancak “erdemli kadın” olarak tanımlanan kadın ise cinselliği reddeden olarak tanımlandı ve aile büyüklerinin nezdinde flört etme, görücü evlilikler ve benzeri türde durumları reddi besleyen şeyler olarak ifade etti (Giddens, 2014).

Sigmund Freud, dişilin cinsel hayatını “henüz keşfedilmemiş meçhul ada” olarak nitelendirmiştir. Dişil’in psikoseksüel gelişim süreci erili uzun süre ilgilendirmemiştir. Günümüzde bile kadın psikolojisinin tam olarak anlaşılmadığı bile düşünülebilir. Diğer taraftan dişile ait bilgi birikimimizin çoğu eril tarafından ve erilin çıkarları üzerine oluşturulmuştur. Psikanalizde kadın cinselliği ile ilgili bilgilerin temelinde de bu düşünceler barındırır: Freud’un, “çocukların karşı cinsten ebeveynlere ait hissettikleri ilgi ve sevgi fazla abartılıdır; ancak bu sevgi karşı cins ebeveynlere karşı gerçek bir sevgimidir yoksa korku kaynaklı mıdır? Dişil ve eril olarak farklı kimliklerimizin bulunması ve cinsel olarak farklı olan ebeveynle yakınlaşmamız biyolojik bir özellik midir?

Toplumun genel eğilimi doğrultusunda kız çocukları babaya, erkek çocukları ise anne ile yakınlaşmaya girer.” Şeklinde ki bazı soruların cevapsız kalması feminist kadınların tepkisi ile eleştirilerine maruz kalmıştır. Feministlere göre Freud vajen ve penisin fark edilmesiyle cinsel kimliği fazla birbirine eşleştirmektedir. Feministlerin aklına düşen en önemli soru da niçin erkek penisinin kadın vajeninden üstün görülmesidir. Kadının organıda erkek organından üstün olabilir. Bir çok kültürün özelliği arasında anne ev işleri ve çocukların bakımı ile bağdaştırılır. Böylece annede disipline etme özelliği daha fazladır. Bu durum Freud’un toplumsal cinsiyet döneminde 4 veya 5 yaş arasında kazandığını savunsa da birçok araştırma sonucunda, bu tez

çürütülmüştür. 1960'lı yıllara kadar Freud bu konuda ki düşünceleri zirvede olsada bu yılların sonunda, sosyal öğrenme kuramlarında cinslere bağlı kimliğin gelişiminde taklit etme ve seçici pekiştirme yöntemiyle ceza veya ödül ile davranışlar pekiştirilir. Davranışçı kuramcılara göre cinsel kimlikte diğer davranışlar gibi öğreniliri savunmuştur. Mesela cinsel istek bozukluğu kişinin cinselliğe karşı verdiği koşullu bir anksiyete olduğunu öne sürmüştür. Bilişsel öğrenmecilere göre ise kalıplaştırılmış bir kız ve erkek olma anlayışı oluşu ve ileriki dönemlerinde çevreyi bu duruma empoze etmede kullanır. Böylelikle kendi cinsine uygun davranışları öğrenip geliştirir.

E. Ericson ise psikososyal kuram ile karşımıza çıkmış ve temel düşünceleri; insanlığın asıl ihtiyaçlarının aynı olduğunu, her dönemin ayrı gelişiminin olduğu, benlik veya egonun esas ihtiyaçların giderilmesiyle oluşturulur. Gelişim için her dönemde karşılaşılan ve fırsat olarak sağlanan krizler veya psikososyal problem ile nitelendiği ve farklı dönemler bireyin farklılıklar karşısında güdülenmesini sağladığını vurgulamıştır. Ericson kişilik kuramında cinsiyet kavramı yerine toplumsal etkiler üzerine yoğunlaşmıştır; çünkü Ericson için gelişim yaşam boyu devam etmektedir.

Feminist Psikalaniz kuramcı olarak sayılan Nancy Chodorow' a göre bireyin dişil veya eril olarak nitelendirmesi öğrenme olarak gerçekleşmektedir; çünkü bebek anne ve babaya bağlanması ile bu düşüncenin oluştuğunu öne sürmüştür. Bebek, anne bakımının etkisi ile duygusal bağlanma eğilimi yaşamaktadır.

Bağlanma ayrı bir benlik duygusu kazanabilmek için bir süre sonra kopuş yaşamaktadır. Ancak bu kopuş ile de az sıkı bağlanma eğilimi içine girmektedir. Bağlanma ile olan kopuş sürecinin erkek ve kız çocuklarda farklı gerçekleşmektedir. Kız çocukları erkek çocuklarına oranla anneden tamamen bir kopuş yaşamazlar. Bu durumdan dolayı kız çocukları yetişkinlik dönemlerinde daha bağlantılı kimlik duygusu geliştirirler. Bundan dolayıdır ki kadınlar annelerinden sonra eşlerine karşı daha bağlanma duygusu yaşarlar. Kadınların sevecen, duygusal ve duyarlı özellikleri taşımaları bunun bir sonucudur. Chodorow'a göre erkeklerde ise anneye olan bağı kökten bir biçimde koparma ile erkeklik duygularının kadınsı olamayan duyguları yadsıma yöntemi ile elde etmektedir. Yadsıma özelliği ile kimliklerini kazanan erkek çocukları yetişkinlik dönemlerinde kadınlarda olduğu gibi sevecenlik, duyarlılık gibi özellikler

olmadığından başkalarıyla yakın ilişki kuramamaktadırlar.

Bu yüzden kendilerince daha çözümsel bir yol geliştirerek kendi yaşam düzenlerinde daha başarılı olmaya çalışma eğiliminde olsalarda yine de kendilerinin ve başkalarının duygularını algılayabilmede başarısızdırlar, şeklinde bir düşüneceği öne sürmüştür. Carol Giligan'a göre ise herşey dışil ahlak kuramındadır. Bu kurama göre asıl hedef Kohlberg'in cinsiyetsiz ahlak kuramının ataerkil yapısını ortaya çıkarmak buna bağlı kadın ahlakı geliştirmek olmuştur. Kohlberg araştırmasına sadece erkekleri ele alıp kadınları araştırmamasını katmaması ile kadınları daha düşük bir konuma indirgediği için kusurlu bulunduğunu söylemiştir.

Farklı cinslerin ahlaki duyarlılıkların farklı gelişim gösterdiklerini, cinsiyetle ahlaki gelişim arasında bir ilişki olduğunu dile getirmektedir. Kadınlar daha tümevarımcı erkekler ise daha tümdengelimcidir; yani kadınlar başkasının her türlü duygularını içselleştirdiklerini erkeklerin ise tersi davranışlar gösterdiklerini dile getirmiştir. Kadınlarda sorumluluk ahlakının erkeklerde ise adalet temelli bir ahlak'ın var olduğu tezini savunmaktadır (Esencan ve Kızılkaya Beji, 2015).

2.1.1 Cinsel kimlik

Cinsel kimliğe ait roller toplumsal cinsiyet algısıyla şekil almaktadır. En genel tanımıyla cinsel kimlik; bireyin biyolojik cinsiyetini kabul edip bu özelliğe özgü davranışlar sergilemesidir. Bu şekilde "kadın" ya da "erkek" kimliğine bürünür (Duman, 2019). Çocuğun erkek ya da kız olduğunu anlayabilmesi, kendi bedeni ve benliği ile uyum içinde ve huzurlu olmasıdır. Bu kimlik çocuğun görünümü ve davranışları ile dışı vurulur. Gender'e göre cinsel kimlikler toplumun cinsiyete yüklediği rolleri içinde bulunduğu toplumun, kültürüne göre şekil almaktadır. Bireylerin cinsel kimlikleri içinde yaşadıkları kültüre göre cinsel kimlikleri uyumlu olması istenmektedir.

Bireylerin cinsel yönelimleri kadın ve erkeğin cinselliğini ya da erotik ve romantik ilgilerini kadın-kadın, kadın-erkek, erkek-erkek olarak herhangi bir cinsiyete yönlendirmesi ya da herhangi bir cinsiyet tarafından cinsel olarak uyarılması halidir. Heteroseksüel, homoseksüel, biseksüel, trans bireyler gibi farklılık gösterebilir. Bu tür kimlikleri kişiler ise tercih ettiği cinsel yönelimi ile ilişkili olarak kendini tanımlamasıdır (Özsungur, 2010).

2.1.2 Cinsel Yönelim

Cinsiyete bağlı ya da bu durumdan bağımsız bir şekilde her hangi bir cinsiyete istek-arzu duymasıdır. Aslında kişinin kendisini nasıl tanımladığı ile alakalıdır. Kişinin duygu, düşünce ve davranışları ile çekim duyduğu cinsiyete göre değişkenlik gösterebilir.

1. **Heteroseksüel:** Bireyin kendi cinsiyetinin dışında karşı cinsiyete olan ilgisi ve cinsel olarak ilgi duyması halidir.
2. **Homoseksüel - Eş cinsel:** Bireyin kendi cinsiyetine karşı hissettiği duygu ve cinsel ilgi duyma hali.
3. **Biseksüel olma:** Bireyin hem kendi cinsine hem karşı cinse karşı ilgi duyması ve cinsel olarakta ilgi duyma hali.
4. **Travesti olma:** Bireyin karşı cinsiyete özgü davranış ve giyimi sürdürmekten zevk alma hali,
5. **Transseksüel olma:** Kendi cinsiyetini değiştirerek, hem ruh hem beden olarak kendi cinsiyetinden farklı cinsiyete sahip olması gerektiğine inanma halidir (Bozdemir ve Özcan, 2011).

2.1.3 Cinsel Yaşam Kalitesi

DSÖ, cinsel yaşamın bedensel, ruhsal, zihinsel ve sosyal açıdan hepsini bir ele alınmasıyla kişiliğin, iletişimin ve sevginin pozitif yönü ile zenginleşmesi ve güçlenmesi olarak tanımlamaktadır. Üreme ve cinsel işlevi etkileyen hastalık ve sakatlıkların dışında cinsellikle ilgili baskılar ve korku kültürü, utanç, suçluluk ve yanlış inançların olmaması ve sosyal yönümüz ve kişisel etikle uyumlu olarak üreme ve cinsel davranışları kontrol edebilme ve bundan hoşnut olmayı da içermektedir (Tuğut ve Gölbaşı, 2010).

Sadece yaşam kalitesi kavramını ele alacak olursak farklı şekiller de tanımlamak olasıdır ve çeşitli çalışmalarda farklı anlamlara veya bakış açısına sahip olabilir. Ancak, genel olarak yaşam kalitesi psikolojik, sosyal, ruhsal ve fiziksel boyutları olan çok yönlü öznel bir olgu olarak kabul edilmektedir. Cinsel etkinlik ve alınan haz yaşam kalitesinin öncelikle psikolojik ve fiziksel boyutları ile iç içe

değerlendirilmektedir. Tüm yaşamın geneline baktığımızda; yaşam kalitesi cinsellikten oldukça fazla etkilenir (Tanrıöver, 2015).

Literatür taramasına bakıldığında çözülmeyeceği düşünülen cinsel problemler söz konusu olduğunda kişilerin yaşam kalitesini, kişiler arası ilişkilerini ve tedaviye uyumlarını etkileyebileceği de belirtilmiştir. Cinselliğin ağza alınmadığı, baskılandığı, söz konusu cinsellik olunca tabu olarak görüldüğü, yeterli cinsel eğitimin verilmediği toplumumuz ve kültürümüzde psikologlar, alanla ilgili eğitim almış olan terapistler toplum tarafından güvenilir meslekler olarak düşünüldüğünde gençlere ve yetişkinlere bu konu hakkında gerekli eğitimin verilmesi gerekmektedir (Şimşek, 2015). Yapılacak ve geliştirilecek olan eğitim ve danışmanlıklarla psikologların terapistlerin, sağlık çalışanlarının toplumun cinselle ilgili yanlış inançlarını, kültürel bazlı düşüncelerin değişimini ve her iki cinsin her konu da olduğu gibi cinsellik söz konusu olunca da eşit olduklarını belirtmek ve bu konuda bilgilendirmek gerekir.

Cinsellik, psikolojik ve sosyal işlevin, biyolojik ve fiziksel işlevden daha çok gerisinde kalan ve ihmal edilen olgulardan sadece birisidir. Cinselliğin toplumun ve kültürün dinamiklerini olumsuz yönde etkileyebileceği korkusuyla bir çok toplum ve kültürde bu konunun konuşulması dahi yasaklanmıştır. Nitekim cinsellik baskılandıkça gizemi artmış ve yüceltilmiştir, cinsel organların sınırları içerisine hapsedilemeyecek kadar çok yönlüdür ve adeta bir fenomendir (Gülsün ve Bozkurt, 2009).

Cinsel doyumu yüksek ve mutlu bir yaşam için birey kendini ve eşini tanımalı, karşılık birbirlerine gösterdikleri saygı ile etkili bir iletişim kurmalıdır. Her iki tarafta önce kendi bedenlerini tanımalı, kendilerinin cinsel haz duydukları noktalarını öğrenmeli ve bunu eşiyile paylaşabilmelidir. Karşılıklı sorumluluk alabilmeli ve aralarında ki mahremiyete saygı duyulmalıdır.

Hiç kimse istemediği, hoşuna gitmediği cinsel davranışı ya da birleşmeği yaşamaya zorlanmamalıdır. Çiftler cinsel birleşmeği nasıl yaşamak istediklerine dair ayrıntıları birbirlerinin karşılıklı onayı ile birlikte yaşanmalıdır. Cinsel birleşme için uygun zaman ve ortam seçilmelidir. Eşler cinselliğe ilişkin yanlış inançları ve toplumsal değerleri, birlikte konuşarak ve paylaşarak aşmaya

çalışmalıdır (Cetad, 2017).

2.2 Cinsel İşlev Bozukluğu

Cinsel işlev bozukluğu (CİB) ile ilgili araştırmalar, kaynaklar çok olmasına rağmen sadece kadının cinsel işlev bozukluğu yaygınlığı ile ilgili hakkında bilgi ve kaynak oldukça sınırlıdır. CİB kadın-erkek demeden üç kişiden en az birinde hayatlarının bir döneminde bir kez CİB gözlemlenmiştir. Bu kadar yaygın bir durum olmasına rağmen bir uzmana, doktora başvuru oranı son dönemlerde artış göstermektedir. CİB'nun bilimsel nedenli araştırmasında yaygınlığı göz önüne alınınca, başlangıç yaşları, bir uzamana, doktora başvuruda bulunduğu andaki yaşı ve bozukluk tipi bakımından bulunduğu topluma ve kültüre bağlı olarak farklılıklar tespit edilmektedir.

Psikososyal ve kültürel durumlarla ilişkili durumlar, bedensel bir takım rahatsızlıklar, alınan bazı ilaç tedavileri, performans anksiyetesi, laktasyon (hamilelik boyunca vücutta salgılanan bir takım hormonlar ile meme bezlerinin gelişip süt üretmesi halidir); Kadınlarda menopoz, yaşın ileri oluşu, partnerdeki cinsel işlev bozukluğu, eş kaybı ve sadakatsizliği, kişinin kendisinde veya eşinde psikiyatrik rahatsızlıklar bulunmaktadır (Köroğlu ve Güleç 2007).

Dell'osso ve ark. (2009) göre unipolar depresyonda, depresyonun boyutları ile ilişkili düzeyde rahatsızlıkların %25-75'inde libidonun düşük olduğu gözlemlenmiştir. Duygudurum ve cinsel istekte azalma bozukluklarında yaşam boyu devam etme sıklığı büyük bir ölçüde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Depresyon ve anksiyete ile korele olarak psikolojik etkenler ve ilaç kullanımı ile ilgili bazı diğer olası cinsel işlev bozukluğunun nedenleri arasındadır (Namlı ve Arkadaşları, 2016).

Hariri ve arkadaşları (2009) tarafından İstanbul Bakırköy Eğitim Araştırma Hastanesinde gerçekleştirilen bir araştırma da; bipolar bozukluk teşhisi alan ve şizofreni hastalarının aldığı ilaç tedavisinin decinsel yaşamlarına dair oldukça az bilgiye sahip oldukları saptanmıştır.

Az bilgiye sahip olunmasının nedeni olarak uzmanların ve doktorların hastaların cinsel yaşamlarının sorgulanmaması ve çok az hastanın kendi isteği ile cinsel problemlerini uzmanlara ya da doktorlara danışması olarak düşünülmüştür. En

fazla erkek hastalar; cinsel problemlerini kullandıkları ilaçlara ve rahatsızlıklarına bağlamışlardır, cinsel konularla daha bilgili ve ilgili bulunmuş, kadınlara nazaran doktorlarından bilgi aldıkları saptanmıştır. Çıkan bu sonuçlar ailede yetiştirilme tarzları, kültürel etkenler ve cinsiyet farklılığının cinsel yaşam üzerindeki etkilerini belirtmektedir. (Namlı ve Arkadaşları, 2016).

Vajinismus, cinsel işlev bozuklukları arasında en fazla psikiyatri polikliniğine başvuru nedenlerinin arasındadır. Münevver Hacıoğlu Yıldırım'ın yaptığı çalışma; vajinismusun sosyo-demografik ve klinik özellikleri açısından diğer CİB ile karşılaştırılması yapılmıştır. Çalışmada polikliniğe başvuran 49 vajinismus hastası ve 60 diğer cinsel işlev bozukluğu tanısı alan kişiler arasında yapılmıştır.

Uzmanlar tarafından gerçekleştirilen sosyodemografik ve cinsel davranışlar veri formu ile klinik veri formu kullanılmıştır.

Vajinismus tanısı alan kadınların başvuru yaşı daha küçük, evlenme yaşı daha büyüktür. Vajinismus ve diğer CİB tanısı alan kadınların ailelerinin cinselliğe karşı tutumu, cinsel gelişim özellikleri ve cinsellikle ilgili eğitim seviyesinde farklılık belirlenmiştir. Vajinismus tanısı alan kadınların evlilik öncesi cinsel yaşamları anlamlı derecede daha fazla olduğu yönünde tespit edilmiştir. Cinsel yaşamlarında birleşme dışındaki alanları, arzu, uyarılma ve orgazm diğer CİB oranla daha iyi olduğu yönündedir.

Çalışma da kültürel normlar bakımından gruplar arasında farklılık görülmemiştir. Vajinismusun bulunduğu kültüre göre farklılık rastlanma oranları düşünüldüğünde olası bilimsel nedenli etkenlerin belirlenmesi için bir tek sağlıklı kontroller ile değil cinsel problemi olan bireylerle de karşılaştırılması uygun olacağı yönünde düşünülmüştür. Bu yapılan çalışmanın aksine geçmiş çalışmalarda cinsellikle ilgili yasakların, mitlerin vajinismusun rol oynaya bileceği ifade edilmiştir (Yıldırım, 2017).

Bazı araştırmacılara göre batı ve doğu kültürlerinde kadın cinselliğinin bastırılarak kültürel etkenler ile önemli bir kavram haline gelen bekâret kavramı, vajinal alıcılığa bir tepki olarak vajinismusun temelini oluşturan kültürel nedenleri arasındadır denilebilir (Bayrak, 2006).

Cinsellik söz konusu olduğunda merak etmenin suç, ahlaksızlık, günaha girme ile bağdaştırılıp kadınlar baskılanarak kendi cinsel organını tanımaması

durumunda ve toplumun katı kuralları ile doğru bilgiye ulaşamama ve yanlış bilgi edinmeğe cinsel bilgi yetersizliği ile birlikte kültürel bazlı vajinismusun geliştiği düşünülmektedir (Cetad, 2006).

Hiller'e göre batı kültüründe evlilik öncesi cinsel ilişkiye olan katı tutumun ve bekâretin öneminin azalmasıyla ve çocuk yetiştirirken annenin baskıcı, aşırı müdahaleci ve bağımlı anne modelinden uzak kalması ile doğu kültürüne oranla vajinismusun bu bakımdan azalmasının bir neden olabilir (Hiller, 2000).

Bu araştırma kadına yönelik olduğu için yapılan literatür taramalarında da kadınların cinsel işlev bozuklukları değerlendirilirken bir çok faktörün ortak etkileşimi üzerinde odaklanılmalı ve problem geniş bir çerçeve de bakılarak değerlendirilmelidir. Kadınların cinsellikle ilgili olan problemlerinde modern dünyayla etkileşiminden yararlansa da en çok kültürel problemlerin ruh sağlığı problemlerinin etkisi üzerinde durulması gerekmektedir. Bu faktörlerin bir biri ile ortak etkileşimi üzerinde durulmalı ve sorun geniş bir çerçeveden bakılarak değerlendirilmesi yapılabilir.

2.3 Kadın namusu

Birçok gelişmekte olan ülkeler özellikle Müslüman ülkeler de ya da çoğunluğun Müslümanlık inancın baskın olduğu toplumlarda "namus" kavramı aile, sosyal çevre ve yakın ilişkiler de kişinin itibarı ile bağlantılı ahlaki bütünlüğü içerdiği düşünülmektedir.

Bu kavram kadın ve erkek tarafından farklı yorumlanmaktadır. Erkekler tarafından namusun yorumlanma biçimi dürüstlük, bulunduğu konum ve işinde başarılı olma, ailesinin iffetini ve şerefini koruma anlamına gelmektedir. Kadın açısından ise bu kavram "cinsel saflığı" temsil etmektedir. Cinsel saflık kadının namuslu kadın, iyi kadın ve şerefli bir kadın olduğunun bir kanıtı olarak ele alınmaktadır (Tahincioğlu, 2010).

Bu sebepten "namuslu kadın" denildiğinde evlenme öncesi cinsel birliktelik yaşamaması ve aynı zamanda hal hareketlerine, giyimine kuşamına, gelenek ve göreneklerine bağlı olması, gezip tozmaması, erkeğin sözünden çıkmaması, ulu orta kahkaha atmaması, cinsel içerikli hiçbir davranışta bulunmaması tarzında daha çok sıralayacağımız özellikleri bir arada yaşamaması beklenmektedir.

Bu yüzden kadın namusunu koruması için sadece evlenmeden önce cinsel birliktelik yaşamaması değil diğer tüm hayatını kapsayacak davranışlarına da dikkat etmesi gerekmektedir (Gürsoy ve Özkan, 2014). Türkiyede kadın namusu ile ilintili bir diğer önemli sosyal norm davranışı ise bakirelik ve kadının cinsel saflığıdır. Bakireliğin ya da cinsel saflığın önemini “kız” ya da “kadın” olarak ayırdığını rastlamak mümkündür. Türk toplumunda kadınlar evlenene kadar “kız” evlendikten sonra bekâretin yok olması ile “kadın” olarak adlandırılmaktadırlar (Sever ve Yurdakul, 2001).

Ataerkil toplum yapısının da erkek kadın üzerinde hakka sahiptir. Ataerkil kültürde erillerin üstün olarak gördüklerinden dolayı kadınları korumak ve kontrol etmek zorundadır. Bu durumda kadın bir birey olarak değil daha çok erkeğin boyundurukluğu altına girmiş bir mülkiyet olarak tanımlanmaktadır. Uğurlu ve Glick: kadınlara ve erkeklere ilişkin tutumlar ve çelişik duygulu cinsiyetçilik kuramı adlı çalışmalarına göre evlilik öncesi cinselliğe karşı tutumlar ve erkeklerin bakire olmayan bir kızla evlenme isteği konusunda iki ölçeği çalışmalarında kullanmışlardır. Evlilik öncesi cinselliğe ilişkin tutumlar ölçeğinin bir maddesinde (“Evlilik öncesi cinsel ilişkiye girmiş bir kızın namuslu olduğunu düşünmüyorum”) uygulanan ölçekler direkt olarak algı ve namusla bağlantılı tutumlar ile ilgili değildir (Uğurlu ve Akbaş, 2013).

Geleneksel erkek egemenliğinin olduğu topluma göre buluş çağına girmiş genç kadınların “eş adayı ve anne adayı” olduğu kabul edilmektedir. Erkeğin egemen olduğu toplumda kadın bedenine karşı önemli bir diğer düşünce ise “namuslu bir kadın bedeni” dir. Bu durumda kadın bedeni kadına sahip olan erkeğin kadının bekaretini koruma ve kollama fikri ile yaşamasıdır. Burada da erkeğin soyunun devamını sağlamak isteği ve soyunun karışmaması isteği yer almaktadır. Üstelik kadın namusu erkeğin ve toplumun namusudur (Aylin, 2015). Yıldız’a göre Şanlıurfa üzerinde yaptığı çalışmada gerçekleştirilen görüşmelerde elde edilen veriler; erkeğin denetimi ve baskı ile iktidarı arasında önemli ve güçlü bir ilişkinin olduğunu göstermiştir. Bu iktidarlık yalnızca kadın cinselliği ve bedeni üzerindeki başarı ile ilgili olduğu düşünülmemektedir. Bu iktidarlıkta erkek kadının üzerinde her türlü hakka sahip olduğunu göstermektedir (Yıldız, 2010). Kadının günlük yaşamı, başarısı ya da başarısızlığı, “bağlı olduğu erkeğe” itaatiyle ilişkilendirmekte olduğu düşünülmüştür. Bu bahsi geçen ilişki de namus ve ahlak

olarak ifade edilmektedir.

Toplumun yarattığı erkekteki cinsiyetçilik konumunda, kadına kurduğu baskı çerçevesinde kurulurken kadında bu baskıyı rıza ile oluşturmaktadır. Toplumun kurallarına uymayıp ahlaksızlık yapan kadının “utanmaz” olduğu erkeğinde başına bir gün bela açabileceği düşünülmektedir. Eğitim seviyesi düşük, aşiret bağları güçlü görüşmeciler de kadına yönelik her türlü durum arzuya işaret etmektedir. Bundan dolayı bu tür gruplarda kadın bedeni utanç kaynağı olarak tanımlanmaktadır. Eğitim düzeyi ve gelir düzeyi: orta düzey ve yüksek düzey olarak tespit edilen katılımcılarda da durum farklı değildir. Ancak eğitim ve gelir düzeyi yüksek erkekler kadın bedenine “utanç” kelimesi ile değil “temiz ahlak” olarak tanımlamışlardır (Yıldız ve İnal, 2009).

Kadının günlük yaşamı, başarısı ya da başarısızlığı, “bağlı olduğu erkeğe” itaatiyle ilişkilendirmekte olduğu düşünülmüştür. Bu bahsi geçen ilişki de namus ve ahlak olarak ifade edilmektedir. Toplumun yarattığı erkekte ki cinsiyetçilik konumun da kadına kurduğu baskı çerçevesinde kurulurken kadında bu baskıyı rıza ile oluşturmaktadır. Toplumun kurallarına uymayıp ahlaksızlık yapan kadının “utanmaz” olduğu erkeğinde başına bir gün bela açabileceği düşünülmektedir.

2.4 Kadın Cinselliği

Cinsel işlevler, temel de merkezi ve periferik (omurdan başlayıp omurilikten çıkan iki sinir kökü) sinir sistemi tarafından yönetilmektedir. Bireylerin psikolojisini oluşturan temel tutum ve davranışlar, kişilik özellikleri, duygu ve düşünceler, otomatik düşünceler, geçmiş yaşantılar, travmalar, öğrenilmiş davranış modelleri vb. cinselliğe yaklaşımımız da oldukça etkilidir. Bu tutum ve davranışlar seçimlerimizi de belirlenebilir.

Toplumsal ve kültürel normlar, toplumun gelenek ve görenekleri ile ilgili inandığımız din, ahlaki tutum ve davranışlar içinde ki cinsel tutum, cinsel yönelimlerimizi ve davranışlarımızı belirleyenler arasında yer almaktadır. Sosyo kültürel nedenler çoğu zaman karşılaşılan herhangi bir cinsel işlev bozukluğunun ortaya çıkmasında başlıca rolü oynayabilmekte diyebiliriz. Çünkü bireyler sosyokültürel normların etkisi altında kalmamaktadır. Bu konu ile ilgili örnek verilecek olursa vajinismusun; dini motiflerin etkisi altında kalmış ya da toplumun benimsediği kuralların dışına çıkmak istemeyen baskıcı ve tutucu toplumsal

yapı, bekâret ve namus gibi geleneksel değer yargıları, aşırı acı, kanama ve ilk gece korkuları gibi cinsellikle ilgili yanlış inançlar ile cinselliğin yasakmış gibi davranıldığı, kişinin istediği gibi dile getiremediği, cinselliğe yönelik olumsuz tutumların sergilendiği muhafazakar çevrede yetişme gibi durumlardan dolayı ortaya çıktığı tespit edilmiştir. (Bozdemir ve Özcan, 2011). Kadın cinselliği “Bekaret ve namus” merkezli olarak düşünülüp algılanmıştır. CEDAT (2006) da yapmış olduğu araştırma neticesinde %70’in üzerinde ki kadın ve erkek katılımcılar için kadının bekareti ile namus doğrudan ilişkili olarak sonuç vermektedir (Cetad, 2017).

2.5 Namus

Her toplumda namus kavramı kendi kültürüne göre değişiklik göstermektedir. Ancak dünya da bu kavram genel ifadelerle doğruluk, dürüstlük, ahlaklı olma anlamlarını taşımaktadır.

Yakın tarihte “namus” kavramına odaklanıp araştırma yapan psikologlar bu kavramın farklı kültürler de farklı anlamlar ve değerler taşıdıklarını öne sürmüşler. Kültürleri; imaj kültürü, onur kültürü ve namus kültürü olarak üç ayrı grupta ele almışlardır. Bu üç kültürün farklılıklarını birbirinden ayırma adına birtakım özellikler belirlemişlerdir. Bu özellikler benlik değeri, çevre ve ortam, iletişim şekli, diğerlerin görüşüne verilen önem, bazı duygular (utanç, suçluluk vb.) Olumlu davranışı sağlamaya yönelik ceza, karşılık verme ve uygunluk gibi psikolojik özelliklerdir. Bu kriterlerle görünür imaj, onur ve namus kültürleri arasındaki farkların ve benzerliklerin daha anlaşılır olabileceğini öne sürmüşlerdir.

Namus kavramı diğer imaj ve onur kültürünün değerlendirilmesi ile anlam kazanacağını söylemişlerdir. Kısaca onur kültüründe ele alınan toplumlar ABD ve Batı ülkeleri olarak ele alınmaktadır. Buna göre: namusu kadın bedeni ve cinselliği ile eş tutmamaktadırlar. İmaj kültüründe katı toplumlarda saygınlık ve kişinin toplum içindeki konumuna çok önem verilir. Ast üst ilişkisi, uyum ve alçak gönüllülük bu tür kültürleri açıklayan üç ana değişkendir. İmaj kültürüne örnek verilen ülkeler ise Asya ülkeleri ve Asyalı Amerikalılardır (Ugurlu ve Akbas, 2013).

Dünya genelinde yapılan araştırmalara bakıldığında namus kavramı daha çok Akdeniz ülkelerinde çalışma yapıldığı söylenilebilir. Akdeniz ülkelerinde temel olarak ‐iyi itibar, saygınlık‐ anlamında kullanılmaktadır. Bu kavram özele doğru gidildiğinde erkek ve kadın namusu, aile bağları ve sosyal karşılıklığı itibarı ve saygınlığı koruma özelliklerinin üzerinde durmaktadır. Kişi bu itibarı ve saygınlığı korumak için toplumun, sosyal çevrenin kurallarına uygun davranışlar sergilemesi beklenmektedir. Türkiye ve Amerika üzerinde yapılan Türk ve Amerikan öğrencilerle yapılan çalışmadan namus kavramının dört boyutu saptanmıştır. Bu saptanan özellikler; statü ve saygı (kişinin toplumda ki yeri), davranış ve karakter (dürüstlük, doğruluk, sözünde durma), suçluluk ve gurur (kişinin kendilik değerinde uzlaşma becerisinin olamaması) ve diğerlerine yardım etmek (başkaları için fedakarlık yapma isteği). Her iki kültürde de en önemli boyutun karakter ve davranış özelliği olarak gözlemlenmiştir (Cirhinlioğlu ve şenel 2010).

Diğer Akdeniz ülkeleri gibi Türkiyede de namus kavramı üzerinde araştırmalar yapılmıştır. Türkiye de namus üzerinde ele alınan konular; Türkiye de kadın namusuna yönelik cinayetler, toplumsal cinsiyet eşişsizliği, değerler ve cinsiyet rolleri namus adına kadına şiddet, kadın üreme sağlığına etkisi, kadın cinselliği üzerine toplum baskısı gibi pek çok araştırma yapılmıştır. Bu çalışmada literatür taramasında Türkiye'ye yönelik araştırmalar yoğunlukta iken; Kosova da bu konu da araştırma olmayışından dolayı Kosova hakkında literatür taraması yapılamamıştır.

Namus kavramını özele doğru indirgediğimizde; Ortadoğu ve Akdeniz kültüründe evlilikten önce kadının bekaretini büyük bir özenle koruması gerekmektedir. Bu kültürlerde baba, abi, erkek kardeş, dayı, amca, sevgilisi ya da kocasının namusunu, adını ve onurunu korumak zorundadır. Kadın bu gerekliliği yerine getirmediğinde hem kendisinin hem ailesinin ahlaki değerlerini koruyamamış olup utanılası kadın durumuna düşmektedir (Bilgili ve Vural, 2011).

Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (BMNF) tarafından 2008 yılında yapılan araştırmada, kadınların erkeklere oranla cinsellikte karar verme daha fazla tutucu oldukları bulunmuştur. Aynı çalışmada gelişmişlik düzeyi yüksek ülkelerde yaşayan kadınların, eğitim düzeyi ve refah düzeyleri yükseldikçe cinsel haklarına yönelik tutumları ve karar vermelerine yönelik fikirlerinin geliştiği saptanmıştır. Benzer şekilde Kavuran'ın 2011 yılında, ve Zeyneloğlu 2008 yılında yaptıkları benzer araştırmalarda namus kavramının kadınların yaşadıkları ülkeye, ülkelerin kültürlerine, gelişmişlik düzeylerine ve travmatik geçmişlerine göre değişim gösterdiğini belirtmişlerdir (Kavuran, 2011 ve Zeyneloğlu, 2008).

BMNF'na göre 5000 bine aşkın kadın namus neden ile öldürülmektedir. Bu ülkelerin geneline bakıldığında İsrail, Suriye, İtalya, Türkiye, Mısır, Ekvator, Ürdün, Fas, Yemen, Brezilya, Uganda, Bangladeş gibi ülkeler de bu problem çok ciddi boyutlara ulaşmıştır. Yukarı da bahsi geçen ülkelere daha geniş bir coğrafya da yaygın olduğu düşünülmektedir. Bahsi geçen ülkelerde bu durum, sosyal medya ve basına yansımalarından dolayı toplumsal bir problem olarak sayılma özelliği kazandığı ülkelerdir (Bilgili ve Vural, 2011).

Gezik 2003 yılında Hollanda ve Almanya'da yaşayan Türk kadınlar ile Türkiye'de yaşayan Türk kadınlar arasında namus üzerine yaptığı çalışmada; yeni kuşaklardaki bütün başkalaşımlara rağmen, muhacirler arasında, aile kurma kapsamında bakireliğin çok fazla önem taşıdığını belirtilmiştir. Bunun sebebini ise, muhacir çocukların düşünce yapılarının şekillenmesinde ailenin büyük rol oynadığı ve merkezi bir yere sahip olduğuna bağlamıştır. Gezik bu durumu kadınların kendi düşüncelerini savunamadıklarını, savunurlarsa aileleriyle ters düşmekten ve aile ilişkilerinin kopmasından korktukları şeklinde yorumlamıştır (Gürsoy ve Arslan, 2014).

Kardam'ın yaptığı Türkiye'deki namus cinayetlerinin dinamikleri eylem programı için öneriler ve sonuçlar çalışmasına göre niteliksel bir çalışma olup; İstanbul, Şanlıurfa, Adana ve Batmanda bu çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu illerde yapılan çalışmaya göre "namus anlayışı" sosyodemografik özelliklere göre farklılık göstermektedir. Kırsal kökenli geleneksel aileler kente göç etmiş olsalar da geldikleri yöre ile ilişkileri devam etmektedir. Bu aileler için "namus" insanların uğruna öldürülebileceği önemli bir durumdur. Çalışmanın bir diğer önemli

bulgusu ise kadın, kadının cinselliği ve kadının bedeni üzerine kontrol edilmesi olarak algılanmaktadır. Bu çalışmanın sonucunda namus kadınların günlük yaşamları, eğitimleri, bekaretlerinin önemi, sadakat, istediği erkekle evlenme, sevdiği erkeğe kaçma, ve boşanma gibi konular üzerinde ifade edilmiş ve kadın oldukça pasif erkek ise oldukça aktif olarak toplumsal rol yüklenmiştir (Kardam, 2005).

Tahincioğlu'nun yaptığı nitel bir çalışmada, görüşme yaptığı 29 yaşında olan erkek avukat şu sözleri söylemiştir; "Benim iki kız kardeşim var biri üniversitede diğeri lise... Onlara baskı yapmadık. Okusunlar diye destek olduk. Kürtler ve Araplar gibi cahil değiliz. Nişanlım benim gibi avukat, çalışıyor, koşturuyor. Bunlar çok normal. Kız kardeşlerimin yasal olarak benimle eşit miras, eğitim ve eş seçme hakkı var... Ama dürüst olmak var ki kız ve erkek bazı konularda farklıdır, o kadar da eşit değildir..."

Bunlar... Ahlaki konular, Ben mesela, bakir değilim tabi ki... Yani kaç kızla çıktım, sevgililerim oldu, icabında biz... yattık da. Ama evleneceğim kızda bekaret ararım. Bekaret aradığım gibi evlenmeden önce bana belli sınırları aşarak yaklaşırsa ona iyi gözle bakmam....". (Aksoy ve ark, 2019). Yukarıda ki ifadelerinden yola çıkarak bekaret, cinsiyet eşitsizliği ve namus günümüz şartlarında eğitimini tamamlamış, bilgi görgü sahibi diyebileceğimiz bireylerde bile içselleştirilen kavramlar olarak karşımıza böylece çıkabilmektedir.

3. BÖLÜM

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, örnekleme, araştırmada kullanılan ölçme araçları ve veri analizi teknikleri tanımlanmıştır.

3.1 Araştırmanın Modeli

Kosova'da ve Türkiye'de Yaşayan Türklerin Kadına İlişkin Namus Anlayışlarının ve Cinsel Yaşam kalitelerinin incelenmesine yönelik araştırma da nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel türde nedensel karşılaştırma deseni kullanılmıştır. Çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılmasının temel sebebi; geniş kitlelere ulaşılabilirliğin olması, yanlılıktan uzak, objektif araştırma ile örneklemden evrene genellenebilir bilgi elde etmek amacıyla kullanılmıştır. Bu yöntem, sosyal gerçeğin gözlenebilir, ölçülebilir ve sayılarla ifade edilebilir araştırmalarda kanıtlanmış sonuçlarla oluştuğu iddia edilmektedir (Glesne ve Peshkin, 1992; Türnüklü, 2001). Nicel araştırma yöntemi survey, yapılandırılmış görüşme, deney ve istatistiksel tekniklerini, anket çalışmalarını, sistematik gözlemi, içerik analizi kapsamında yer almaktadır (Türnüklü, 2001).

Nedensel karşılaştırma modelinin kullanılmasının temel sebebi bağımlı değişkeni ortaya çıkaran nedenler araştırılmaktadır. Önceden oluşmuş bir değişkene göre, ölçülmek istenen özellikler bakımından gruplar arası karşılaştırmalar yapılır. Araştırmaya başlamadan önce, araştırmacının kontrolü dışında gelişen bir özelliğin, araştırmaya konu alan bağımlı bir değişken üzerinde etkisinin olup olmadığı bakılır (Büyüköztürk, 2015).

3.2 Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu Kosova'daki Prizren şehrinde bulunan "Ukshin Hoti Üniversite" ve "Türk Federasyon Derneği" ile Türkiye'deki Denizli şehrinde

bulunan "Pamukkale Üniversitesi"; Sosyoloji bölümündeki kadın öğrencilere uygulanmıştır.

Amaçsal örneklem türüne göre toplam çalışma grubunun toplamı 312 kişiden oluşmaktadır. Ukshin Hoti üniversitesinde Kosovalı Türk kadın sayısının az olması ve Türk Federasyon Derneği üye kadınlarının az olması sebebi ile 156 kişi olarak belirlenmiştir. Eşit örneklem sayısı ile doğru sonuca ulaşabilmek adına Türkiye'nin Denizli şehrinde bulunan Pamukkale Üniversitesi Sosyoloji Bölümü öğrencilerinden de 156 kişiye uygulanmıştır.

3.3 Çalışma Grubunun Soyo Demografik Verilere Göre Dağılımı

Tablo 1.

Katılımcıların uyruklarına Göre Demografik Özelliklerinin Dağılımı

Demografik özellikler	Uyruk				p	
	TC		Kosova			
	n	%	n	%		
Yaşı	18-20	33	21,2%	18	11,5%	0,07
	21-25	55	35,3%	65	41,7%	
	26 Ve Üzeri	68	43,6%	73	46,8%	
Eğitim Düzeyi	Lise Ve Altında	0	0,0%	35	22,4%	0,01*
	Üniversite	127	81,4%	107	68,6%	
	Yüksek Lisans	27	17,3%	9	5,8%	
Medeni Durumunuz Şu An	Doktora	2	1,3%	5	3,2%	0,01*
	Evli	45	28,8%	74	47,4%	
	Bekar	111	71,2%	82	52,6%	
Herhangi Bir İşte Çalışıyor Musunuz?	Evet	70	44,9%	61	39,1%	0,30
	Hayır	86	55,1%	95	60,9%	
Maddi Durumunuz Nasıl?	Çok Kötü	2	1,3%	0	0,0%	0,06
	Kötü	13	8,3%	2	1,3%	
	Orta	72	46,2%	80	51,3%	
	İyi	64	41,0%	66	42,3%	
Aile Tipi	Çok İyi	5	3,2%	8	5,1%	0,01*
	Çekirdek	135	86,5%	92	59,0%	
	Geniş	21	13,5%	64	41,0%	
Dini İnanç	Müslüman	113	72,4%	146	93,6%	0,01*
	Hristiyan	4	2,6%	6	3,8%	
	Diğer	39	25,0%	4	2,6%	

Birliktelik Şekli	Aşk Evliliği	33	21,2%	75	48,1%	0,01*
	Anlaşmalı Evlilik	13	8,3%	17	10,9%	
	Görücü Usulü	64	41,0%	35	22,4%	
	Flört	4	2,6%	6	3,8%	
	Diğer	42	26,9%	23	14,7%	
Cinsel Yaşam	Aktif	91	58,3%	81	51,9%	0,01*
	Pasif	48	30,8%	35	22,4%	
	Diğer	17	10,9%	40	25,6%	
Seksüel Özellik	Heteroseksüel	115	73,7%	95	60,9%	0,01*
	Homoseksüel	10	6,4%	7	4,5%	
	Aseksüel	9	5,8%	1	0,6%	
	Diğer	22	14,1%	53	34,0%	

Tablo 1’de katılımcıları uyruklarına göre sosyodemografik özellikleri verilmiştir. Tablo 1 incelendiğinde araştırma da ki katılımcıların, uyruklarına göre TC’li katılımcıların yaşları %21,2 ‘sinin 18-20 yaş, %35,3’ünün 21-25 yaş, %43,6’sının 26 ve üzeri yaş grubuna ait kadınlardan oluştuğu tespit edilmiştir. Katılımcıların eğitim düzeylerinin %0.0 lise ve altı, %81,4’nün üniversite, %17,3’nün yüksek lisans, %1.3’nün doktora düzeyinden oluştuğu tespit edilmiştir. Katılımcıların medeni durumlarının %28,8 ‘in evli, %71,2’sinin bekar olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların çalışma durumları %44,9’nun çalıştığı, %55,1’nin çalışmadığı tespit edilmiştir. Katılımcıların maddi durumlarının %1,3’nün çok kötü, %8,3’nün kötü, %46,2’sinin orta, %41,0’nin iyi, %3,2’sinin çok iyi olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların dini inançlarının %72,4’nün Müslüman, %2,6’sının hristyan, %25,0’nin diğer inançlara sahip olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların birliktelik şekli bakımından %21,2’sinin aşk evliliği, %8,3’nün anlaşmalı evlilik, %41,0’nin görücü usulü, %2,6’sının flört, %26,9’nun diğer birliktelik şeklinin olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların cinsel yaşamları bakımından %58,3’ü aktif, %30,8’i pasif, %10,9’u diğer olduğu görülmüştür.

Katılımcıların seksüel özelliklerinin %73,7 heteroseksüel, %6,4’ü homoseksüel, %5,8’i aseksüel, %14,1’i ise diğer seksüel özelliğe sahip oldukları görülmüştür. Kosovalı katılımcıların %11,5’i 18-20 yaş, %41,7 21-25 yaş, %46,8’i 26 yaş ve üzeri olduğu olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların eğitim düzeyleri %22,4’ü lise ve altında eğitim düzeyi, %68,6 üniversite, %5,8’i yüksek lisans, %3,2’sinin doktora düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların %47,4’ünün evli,

%52,6'sının bekar olduğu saptanmıştır. Katılımcıların %39,1'inin çalıştığı, %60,9'unun çalışmadığı tespit edilmiştir. Katılımcıların maddi durumlarının %0,0 çok kötü, %1,3'ü kötü, %51,3'ü orta, %42,3'ü iyi, %5,1 çok iyi olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların aile tipi bakımından %59,0 çekirdek aile, %41,0 geniş aile olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların dini inançlarının %93,6'sının Müslüman, %3,8'inin Hıristiyan, %2,6'sının diğer inanç olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların birliktelik şekli %48,1'nin aşk evliliği, %10,9'unun anlaşmalı evlilik, % 22,4'ünün görücü usulu, %3,8'inin flört, %14,7'sinin diğer birliktelik şekli olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların cinsel yaşamlarının %51,9'unun aktif, %22,4'ünün pasif, %25,6'sının diğer olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların seksüel özellikleri %60,9'u heteroseksüel, %4,5'i homoseksüel, %0,6 aseksüel, %34,0 diğer olduğu tespit edilmiştir. Bu veriler bakıldığında yaşlarının, çalışma durumlarının ve maddi durumlarının farklı olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Katılımcıların uyruklarına göre eğitim düzeylerinin, medeni durumlarının, aile tipi, dini inanç, birliktelik şekli, cinsel aktif/pasiflik durumu ve cinsel tercihlerin ise farklı düzeylerde olduğu görülmüştür.

3.4 Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri, Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği - Kadın (CYKÖ-K), Kadına İlişkin Namus Anlayışı Tutum Ölçeği (KİNATÖ) ve demografik bilgi formu kullanılmıştır. Veri toplama araçları ile ilgili geçerlik, güvenilirlik, puanlama ve açıklama ile ilgili bilgiler aşağıda açıklanmıştır.

Ölçeklerin uygulanması tamamen gönüllülük esastadır. Ölçekler dağıtılmadan önce gerekli kurum ve kuruluşlardan yazılı ve sözlü izin alınmıştır. Katılımcılara uygulanacak anketler hakkında sözlü olarak bilgilendirme yapılmıştır. Bunun bir araştırma olduğunu ve hiç kimsenin kimlik bilgileri alınmadan yapılacağı anlatılmış ve araştırmanın gönüllülük esasına bağlı olduğu bilgisi katılımcılara aktarılmıştır.

3.5 Sosyo-Demografik Bilgi Formu

Sosyodemografik bilgi formu tarafımda hazırlanmıştır. Araştırmanın demografik

değişkenlerine ilişkin bilgiler Kişisel Bilgi Formu ile toplanmıştır. Bu formda, Yaş, eğitim düzeyi, medeni durum, herhangi bir işte çalışıp çalışmadığı, aile tipi, dini inancı, maddi durumunun, uyruk, birliktelik şekli, cinsel yaşam, seksüel, değişkenlerle katılımcıların kendilerine sunulan şıklar arasında seçim yapabilecekleri şekilde hazırlanmış ve sunulmuştur. Bu formadan sonra diğer ölçekler katılımcılara sırayla dağıtılmıştır.

3.6 Kadına İlişkin Namus Anlayışı Tutum Ölçeği (KINATÖ)

Gürsoy (2011) tarafından geliştirilen Kadına İlişkin Namus Anlayışı Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek kadın namusuna yönelik bilgi ve tutumları değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş ve üniversite lisans öğrencileri üzerinde güvenilirlik ve geçerlik çalışması yapılmıştır (Gürsoy, 2011). 25 maddeden oluşan ölçek 5'li likert tipindedir.

Ölçekte tamamen katılıyorum 5 puan, hiç katılmıyorum 1 puan olarak derecelendirilmektedir. Ölçek Geleneksel Namus anlayışı, Eşitlikçi Anlayış ve Evlilik Öncesi Cinsellik Anlayışı olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Geleneksel Namus Anlayışı alt boyutu, Bir kız/kadın hava kararmadan evinde olmalıdır.

Kadın boşansa dahi çocuğu varsa eski kocasının namusu sayılır. Olumsuz maddelerin sayıları; 3/5/7/8/10/12/14/17/19/20/25 ve olumlu maddelerin sayıları ise 1/2/4/6/9/11/13/15/16/18/21/22/23/24'tür. İçerik geçerliliğini belirlemek amacıyla, ölçme aracının "kapsam geçerliliği ve yapı geçerliliğine" bakılmıştır. Araştırmamızda, elde edilen faktörlerin (alt boyutların) ve ölçeğin genelinin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısına bakılmış. Analiz sonucunda ölçeğin güvenilirlik katsayısının oldukça yüksek olduğu belirlenmiştir. (Gürsoy, 2011).

3.7 Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği - Kadın (CYKÖ-K)

Bu ölçeğin orijinal Symonds ve ark. Tarafından geliştirilmiş, geçerlik ve Güverliği yapılmış bir ölçektir. Ölçek 18 yaşın üzerindeki tüm kadınlara uygulanabilen bir ölçektir, ancak ölçeğin orijinalinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması 18-65 yaş grubundaki kadınlarda yapılmıştır. Ölçek bireylerin kendi kendine

yanıtlayabilecekleri, uygulanışı kolay ve altılı likert tipinde olup, 18 maddeden oluşmaktadır. Her bir maddenin son dört hafta içindeki cinsel yaşamı düşünülerek yanıtlanması beklenmektedir.

Ölçeğin orijinalinde her bir maddenin 1-6, ya da 0-5 arasında puanlanabileceği belirtilmektedir. Bu çalışmada 1-6 puan sistemi (1=Tamamen katılıyorum, 2=Büyük ölçüde katılıyorum, 3=Kısmen katılıyorum, 4=Kısmen katılmıyorum, 5=Büyük ölçüde katılmıyorum, 6=Hiç katılmıyorum) kullanılmıştır. Bu şekilde ölçekten alınabilecek puan aralığı 18-108 arasındadır. Diğer taraftan 0-5 puanlama sisteminde ise puan aralığı 0-90 olmaktadır. Toplam puan hesaplanmadan önce 1, 5, 9, 13, 18 numaralı maddelerin puanlarının tersine çevrilmesi gerekmektedir. Hangi puanlama sistemi kullanılırsa kullanılsın ölçekten alınan toplam puan 100'e dönüştürülmektedir. Toplam ölçek puanın 100'e dönüştürülmesi için; $(\text{Ölçekten alınan ham puan}-18) \times 100 / 90$ formülünün kullanılması gerektiği belirtilmektedir. Örneğin ölçekten alınan ham puan toplamı 63 olan bir bireyin 100'e dönüştürülmüş ölçek puanı; $(63-18) \times 100 / 90 = 50$ olmaktadır. Ölçekten alınan puanın yüksek olması cinsel yaşam kalitesinin iyi olduğunu göstermektedir (Symonds ve arkadaşları, 2005).

Bu ölçek 2010 yılında Cinsel yaşam kalitesini belirlemek amacıyla da Doçent Dr. Nilüfer Tuğut tarafından Türkçe versiyonuna çevrilmiştir. Yapılan çalışma da Cronbach α 0,83, iki yarı güvenirliliği 0,80, bulundu. Maddelerin korelasyonları $r=0,32-0,67$ toplam puan arası korelasyonun istatistik olarak anlamlı olduğu saptandı ($p < 0,001$) (Tuğut ve Gölbaşı, 2010).

3.8 Verilerin Toplanması

Araştırma sorularına ilişkin ölçeklerin geliştirilmesinin ardından, söz konusu ölçekler ve kişisel bilgi formu Kosova'da ki Prizren şehrinde bulunan Ukshin Hoti Üniversite ve Türk Federasyon Derneği ile Türkiye'de ki Denizli şehrinde bulunan Pamukkale Üniversitesi, Sosyoloji bölümünde ki kadın öğrencilere uygulanmıştır. Örneklem sayısı olarak toplam 312 kişi oluşturmaktadır. Örneklemelerin 156'sı Kosova'nın Prizren şehrinde, 156'sı Türkiye'nin Denizli şehrinde uygulanmıştır.

Ukshin Hoti üniversitesinde Kosovalı Türk kadın sayısının az olması ve Türk Federasyon Derneği üye kadınlarının az olması sebebi ile 156 kişi olarak belirlenmiştir. Eşit örneklem sayısı ile doğru sonuca ulaşabilmek adına Türkiye'nin Denizli şehrinde bulunan Pamukkale üniversitesi Sosyoloji Bölümü öğrencilerinden de 156 kişiye uygulanacaktır. Katılımcılar 18 yaş ve üzerindeki kadınlara, haziran- temmuz aylarında uygulanmıştır. Katılımcılardan gönüllülük temelinde doldurulması rica edilen ölçekler ve demografik verileri içeren kişisel bilgi formunun uygulanması ve verilerin bilgisayar ortamına aktarılması yaklaşık üç ay sürmüştür.

3.9 Verilerin Analizi

İstatistiki analizlere karar vermek için puanların normal dağılımı Shapiro-Wilk testi kullanılarak incelenmiş ve normal dağılıma uyum göstermediği belirlenmiştir.

Verilerin analizi konusunda; Tanımlayıcı istatistikler frekans, yüzde, ortalama, standart sapma değerleri ile sunulmuştur. Uyruklara göre demografik özelliklerin farklılığını incelemek amacı ile ki-kare testi yapılmıştır.

Kitlenin grup ortalaması değerinden farklı olup olmadığının test edilmesi için bağımsız t testi analizi uygulanmıştır. Üç evre grubun karşılaştırılmasında Varyans analizi (ANOVA) testi ve ikili karşılaştırmalar (post. hoc.) için Sidak testi kullanılmıştır.

Ölçekler ve alt boyutlar arasındaki ilişkilerin incelenmesi amacı ile Korelasyon analizi ve ilişkilerin modellenmesi amacı ile regresyon analizi yapılmıştır. Çalışmada 0,05'den küçük p değerleri istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir. Analizler SPSS 22.0 paket programı ile bilgisayar ortamında yapılmıştır.

4. BÖLÜM

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde araştırmada elde edilen verilerinin analizleri sonucunda ulaştığımız bulgalara yer verilmiştir.

Tablo 2.

Cinsel tercih İle Cinsel Yaşam Kalitesi ve Kadına İlişkin Namus Anlayış Tutumu Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Boyutlar	Cinsel Tercih	n	X	s.s.	p
Geleneksel Namus Anlayışı	Heteroseksüel	210	30,07	5,31	0,01*
	Homoseksüel	17	29,71	4,62	
	Aseksüel	10	30,10	4,20	
	Diğer	75	31,25	5,69	
Eşitlikçi Anlayış	Heteroseksüel	210	27,86	4,53	0,01*
	Homoseksüel	17	29,24	4,05	
	Aseksüel	10	30,30	6,25	
	Diğer	75	29,75	4,71	
Evlilik Öncesi Cinsellik Anlayışı	Heteroseksüel	210	26,33	5,88	0,04*
	Homoseksüel	17	25,35	5,94	
	Aseksüel	10	27,50	7,06	
	Diğer	75	28,60	6,71	
Cinsel Yaşam Kalitesi	Heteroseksüel	210	51,21	14,41	0,34
	Homoseksüel	17	57,24	16,90	
	Aseksüel	10	55,10	21,91	
	Diğer	75	53,79	20,52	

Katılımcıların cinsel tercih durumlarına göre Geleneksel Namus anlayışı düzeylerinin farklı seviyelerde olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada homoseksüel olan bireylerin Geleneksel Namus anlayışı konusunda diğer bireylere göre az tutucu ve katı oldukları söylenebilir($p=0,01, p<0,05$).

Katılımcıların cinsel tercih durumlarına göre eşitlikçi anlayış düzeylerinin farklı seviyelerde olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada Heteroseksüel olan bireylerin eşitlikçi anlayış konusunda diğer bireylere göre az tutucu ve katı oldukları söylenebilir($p=0,01, p<0,05$).

Katılımcıların cinsel tercih durumlarına göre Evlilik Öncesi Cinsellik Anlayışı düzeylerinin farklı seviyelerde olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada homoseksüel olan bireylerin Evlilik Öncesi Cinsellik Anlayışı konusunda diğer bireylere göre az tutucu ve katı oldukları söylenebilir($p=0,04, p<0,05$).

Katılımcıların cinsel tercih durumlarına göre Cinsel Yaşam Kalitesi düzeylerinin farklı olmadığı tespit edilmiştir. Araştırma da farklı cinsel tercihleri olan katılımcıların Cinsel Yaşam Kalitesi düzeylerinin benzer olduğu söylenebilir($p=0,34, p>0,05$).

Tablo 3.

İki ülkenin kadınlarının Medeni Hal İle Cinsel Yaşam Kalitesi Ve Kadına İlişkin Namus Anlayış Tutumu Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Boyutlar	Medeni Durumunuz	n	X	s.s.	p
Geleneksel	Evli	119	31,32	5,58	0,01*
Namus Anlayışı	Bekar	193	29,73	5,11	
Eşitlikçi Anlayış	Evli	119	28,51	5,54	0,89
	Bekar	193	28,44	4,06	
Evlilik Öncesi	Evli	119	28,34	6,33	0,01*
Cinsellik Anlayışı	Bekar	193	25,95	5,93	
Cinsel Yaşam Kalitesi	Evli	119	53,84	16,68	0,19
	Bekar	193	51,32	16,31	

Katılımcıların medeni durumlarına göre Geleneksel Namus anlayışı düzeylerinin farklı seviyelerde olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada bekar bireylerin Geleneksel Namus anlayışı konusunda evli bireylere göre daha tutucu ve katı oldukları söylenebilir($p=0,01, p<0,05$).

Katılımcıların medeni durumlarına göre eşitlikçi anlayış düzeylerinin farklı olmadığı tespit edilmiştir. Çalışmada evli ve bekar olan katılımcıların eşitlikçi anlayış konusunda benzer tutumlara sahip oldukları söylenebilir($p=0,89, p>0,05$).

Katılımcıların medeni durumlarına göre Evlilik Öncesi Cinsellik Anlayışı düzeylerinin farklı seviyelerde olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada bekar bireylerin Evlilik Öncesi Cinsellik Anlayışı konusunda evli bireylere göre daha tutucu ve katı oldukları söylenebilir($p=0,01, p<0,05$).

Katılımcıların medeni durumlarına göre Cinsel Yaşam Kalitesi düzeylerinin farklı olmadığı tespit edilmiştir. Çalışmada bekar ve evli olan katılımcıların Cinsel

Yaşam Kalitesi düzeylerinin benzer olduğu söylenebilir($p=0,19$, $p>0,05$).

Tablo 4.

Uyruk İle Cinsel Yaşam Kalitesi ve Kadına İlişkin Namus Anlayış Tutumu Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Boyutlar	Uyruk	n	X	s.s	p
Geleneksel Namus anlayışı	TC	156	29,26	3,77	0,01*
	Kosova	156	31,42	6,38	
Eşitlikçi Anlayış	TC	156	27,71	3,03	0,01*
	Kosova	156	29,22	5,79	
Evlilik Öncesi Cinsellik Anlayışı	TC	156	25,17	4,60	0,01*
	Kosova	156	28,55	7,06	
Cinsel Yaşam Kalitesi	TC	156	50,58	11,82	0,04*
	Kosova	156	53,98	19,97	

Katılımcıların uyruklarına göre Geleneksel Namus anlayışı düzeylerinin farklı seviyelerde olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada TC vatandaşlarının Geleneksel Namus anlayışı konusunda Kosova vatandaşlarına göre daha tutucu ve katı oldukları söylenebilir($p=0,01$, $p<0,05$).

Katılımcıların uyruklarına göre Eşitlikçi Anlayış düzeylerinin farklı seviyelerde olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada TC vatandaşlarının Eşitlikçi Anlayış konusunda Kosova vatandaşlarına göre daha tutucu ve katı oldukları söylenebilir($p=0,01$, $p<0,05$).

Katılımcıların uyruklarına göre Evlilik Öncesi Cinsellik Anlayışı düzeylerinin farklı seviyelerde olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada TC vatandaşlarının Evlilik Öncesi Cinsellik Anlayışı konusunda Kosova vatandaşlarına göre daha tutucu ve katı oldukları söylenebilir($p=0,01$, $p<0,05$).

Katılımcıların uyruklarına göre Cinsel Yaşam Kalitesi düzeylerinin farklı seviyelerde olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada TC vatandaşlarının Cinsel Yaşam Kalitesi düzeylerinin Kosova vatandaşlarına göre daha düşük düzeylerde olduğu söylenebilir ($p=0,01$, $p<0,05$).

Tablo 5.

Uyruğa göre Cinsel Yaşam Kalitesi ve Kadına İlişkin Namus Anlayış Tutumu ile ilişkisi

Uyruk	Boyutlar		Cinsel Yaşam Kalitesi
TC (n=156)	Eşitlikçi Anlayış	r	0,282**
		p	0,01
	Evlilik Öncesi Cinsellik Anlayışı	r	0,886**
		p	0,01
Kosova (n=156)	Geleneksel Namus Anlayışı	r	0,475**
		p	0,01
	Eşitlikçi Anlayış	r	0,605**
		p	0,01
Kosova (n=156)	Evlilik Öncesi Cinsellik Anlayışı	r	0,913**
		p	0,01
	Geleneksel Namus Anlayışı	r	0,384**
		p	0,01

Türk katılımcıların cinsel yaşam kalitesi düzeyleri ile Eşitlikçi Anlayış puanları arasında zayıf düzeyde güçte ve pozitif düzeyde ilişki olduğu tespit edilmiştir. Türk katılımcıların Eşitlikçi Anlayış konusunda tutumlarının yüksek olması cinsel yaşam kaliteleri üzerinde artırıcı bir etkiye sahip olduğu görülmektedir ($r=0,282$, $p=0,01$, $p<0,05$).

Türk katılımcıların cinsel yaşam kalitesi düzeyleri ile Evlilik Öncesi Cinsellik Anlayışı puanları arasında çok güçlü ve pozitif düzeyde ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Türk katılımcıların Evlilik Öncesi Cinsellik Anlayışı konusunda tutumlarının yüksek olması cinsel yaşam kaliteleri üzerinde artırıcı bir etkiye sahip olduğu görülmektedir ($r=0,886$, $p=0,01$, $p<0,05$).

Türk katılımcıların cinsel yaşam kalitesi düzeyleri ile Geleneksel Namus Anlayışı puanları arasında orta düzeyde güçlü ve pozitif düzeyde ilişki olduğu tespit edilmiştir. Türk katılımcıların Geleneksel Namus Anlayışı konusunda

tutumlarının yüksek olması cinsel yaşam kaliteleri üzerinde arttırıcı bir etkiye sahip olduğu görülmektedir ($r=0,475$, $p=0,01$, $p<0,05$).

Türk katılımcılara göre; kadınlara yönelik namus algı düzeyleri daha yüksek olan katılımcıların cinsel yaşam kalitelerinin daha yüksek olduğu görülmüştür.

Kosovalı katılımcıların cinsel yaşam kalitesi düzeyleri ile Eşitlikçi Anlayış puanları arasında güçlü ve pozitif düzeyde ilişki olduğu tespit edilmiştir. Kosovalı katılımcıların Eşitlikçi Anlayış konusunda tutumlarının yüksek olması cinsel yaşam kaliteleri üzerinde arttırıcı bir etkiye sahip olduğu görülmektedir ($r=0,605$, $p=0,01$, $p<0,05$)

Kosovalı katılımcıların cinsel yaşam kalitesi düzeyleri ile Evlilik Öncesi Cinsellik Anlayışı puanları arasında çok güçlü ve pozitif düzeyde ilişki olduğu tespit edilmiştir. Kosovalı katılımcıların Evlilik Öncesi Cinsellik Anlayışı konusunda tutumlarının yüksek olması cinsel yaşam kaliteleri üzerinde arttırıcı bir etkiye sahip olduğu görülmektedir ($r=0,913$, $p=0,01$, $p<0,05$)

Kosovalı katılımcıların cinsel yaşam kalitesi düzeyleri ile Geleneksel Namus Anlayışı puanları arasında zayıf seviyede ve pozitif düzeyde ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Kosovalı katılımcıların Geleneksel Namus Anlayışı konusunda tutumlarının yüksek olması cinsel yaşam kaliteleri üzerinde arttırıcı bir etkiye sahip olduğu görülmektedir ($r=0,384$, $p=0,01$, $p<0,05$).

Kosovalı katılımcılara göre; kadınlara yönelik namus algı düzeyleri daha yüksek olan katılımcıların cinsel yaşam kalitelerinin daha yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 6.

Uyruğa göre Cinsel Yaşam Kalitesi ve Kadına İlişkin Namus Anlayış Tutumu Arasındaki İlişkinin Modelenmesi

Uyruk	Bağımlı Değişkenler	Bağımsız Değişkenler	Model testi		Katsayıların Testi		
			F	R ²	β	t	p
TC (n=156)	Cinsel Yaşam Kalitesi	Geleneksel Namus Anlayışı	F=20,52 p=0,01	0,47	0,68	4,55	0,01*
		Eşitlikçi Anlayış			0,26	3,52	0,01*
		Evlilik Öncesi Cinsellik Anlayışı			-0,31	-2,02	0,04*
Kosova (n=156)	Cinsel Yaşam Kalitesi	Geleneksel Namus Anlayışı	F=16,84, p=0,01	0,21	-0,08	0,29	0,44
		Eşitlikçi Anlayış			0,33	3,62	0,01*
		Evlilik Öncesi Cinsellik Anlayışı			0,30	1,67	0,01*

** Regresyon analizi yapılmıştır. * katsayısı anlamlı değişkenler

Modelde Türk katılımcıların cinsel yaşam kalitesi düzeyleri ile eşitlikçi anlayış, evlilik öncesi cinsellik anlayışı, geleneksel namus anlayışı düzeylerinin ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Cinsel yaşam kalitesi kadına karşı namus algısı alt boyutları ile %47 oranında açıklanabilmektedir (R²=0,47). Elde edilen modelin matematiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir (F=20,52, p=0,01, p<0,05) modelde yer alan eşitlikçi anlayış, evlilik öncesi cinsellik anlayışı, geleneksel namus anlayışı değişkenlerin kat sayılarının ve modelin anlamlı olduğu tespit edilmiştir(p<0,05).

Eşitlikçi anlayış ve geleneksel namus anlayışı düzeylerinin artış göstermesi cinsel yaşam kalitesi düzeylerini artıracak fakat Evlilik Öncesi Cinsellik Anlayışı düzeylerinin artış göstermesi ise cinsel yaşam kalitesi düzeylerini düşüreceği görülmektedir.

Buna göre cinsel yaşam kalitesi düzeylerine en yüksek düzeyde etki eden boyutun geleneksel namus anlayışı alt boyutu olduğu ($\beta=0,68$) tespit edilmiştir. Evlilik öncesi cinsellik anlayışı alt boyutunun ($\beta=-0,31$) alt boyutunun etki eden diğer bir alt boyut olduğu tespit edilmiştir. Eşitlikçi anlayış ise cinsel yaşam kalitesi düzeylerine en az etki eden boyut olarak bulunmuştur ($\beta=0,26$).

Temel hipotezimde ki Türk kadınları ve Kosovalı kadın katılımcıların cinsel yaşam kalitesi, kadına ilişkin namus algısının alt boyutlar bazında elde edilen model;

$$Y(\text{Cinsel Yaşam Kalitesi})_{Türk} = (0,26)*\text{Eşitlikçi Anlayış} - (0,31)*\text{Evlilik Öncesi Cinsellik Anlayışı} + 0,68(\text{Geleneksel Namus Anlayışı})$$

Modelde Kosovalı katılımcıların cinsel yaşam kalitesi düzeyleri ile eşitlikçi anlayış, evlilik öncesi cinsellik anlayışı düzeylerinin ilişkili olduğu tespit edilmiştir.

Geleneksel namus anlayışı değişkenin katsayısının anlamsız olması nedeni ile modelde yer almadığı ve cinsel yaşam kalitesi ile çoklu düzeyde anlamlı olmadığı görülmüştür. Cinsel yaşam kalitesi ile kadına karşı namus algısı alt boyutları ile %21 boyutlarında açıklanabiliyor. Cinsel yaşam kalitesi ile kadına ilişkin namus algısında ilişki vardır ama bu ilişkinin gücü çok yüksek değildir, zayıf düzeydedir. ($R^2=0,21$).

Elde edilen modelin matematiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($F=16,84$, $p=0,01$, $p<0,05$) modelde yer alan eşitlikçi anlayış, evlilik öncesi cinsellik anlayışı, geleneksel namus anlayışı değişkenlerin kat sayılarının ve modelin anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Eşitlikçi anlayış ve evlilik öncesi cinsellik Anlayışı düzeylerinin artış göstermesi cinsel yaşam kalitesi düzeylerini artıracığı görülmektedir. Buna göre cinsel yaşam kalitesi düzeylerine en yüksek düzeyde etki eden boyutun Eşitlikçi anlayış alt boyutu olduğu ($\beta=0,33$) tespit edilmiştir. Evlilik öncesi cinsellik anlayışı alt boyutunun ($\beta=0,30$) alt boyutunun etki eden diğer bir alt boyut olduğu tespit edilmiştir.

Elde Edilen Model;

Y (Cinsel Yaşam Kalitesi) $Kosova = (0,33) * Eşitlikçi Anlayış + (0,30) * Evlilik Öncesi Cinsellik Anlayışı$

Y (Cinsel Yaşam Kalitesi) $Türk = (0,26) * Eşitlikçi Anlayış - (0,31) * Evlilik Öncesi Cinsellik Anlayışı + (0,68) Geleneksel Namus Anlayışı$

Türk katılımcılarda cinsel yaşam kalitesi Eşitlikçi Anlayış ve Geleneksel Namus Anlayışı ile pozitif, Evlilik Öncesi Cinsellik anlayışı ile negatif yönde ilişkilidir. Kosovalı katılımcılarda cinsel yaşam kalitesi Eşitlikçi Anlayış ve Evlilik Öncesi Cinsellik anlayışı ile pozitif yönde ilişkili olup Geleneksel Namus Anlayışı ile ilişkili değildir. Genel olarak bakıldığında Kosovalı ve Türk katılımcıların cinsel kalite düzeyleri kadına yönelik namus algısı tutumlarının farklılaştığı görülmüştür. Kosovalı katılımcıların geleneksel namus anlayış düzeyleri ise cinsel yaşam kalitesini etkilemediği görülürken, Türk katılımcıların ise geleneksel namus anlayışı en önemli etken faktör olarak tespit edilmiştir.

5. BÖLÜM

TARTIŞMA

Bu araştırmada Kosova'da yaşayan Kosovalı Türkler ile Türkiye'de yaşayan Türklerin kadına ilişkin namus anlayışı arasındaki farkın bakılması ve buna bağlı olarak cinsel yaşam kalitesi incelenmiştir. Kadına ilişkin namus anlayışı ve alt boyutları üzerinden ele alınmıştır. Buna bağlı olarak cinsel yaşam kalitesi incelenerek önermelere cevap aranmıştır. Çalışmada farklı demografik özelliklere sahip olan ilişkiler de incelenmiştir.

Araştırma verilerinin analizleri sonucunda elde edilen tüm bulgular aşağıda ki gibidir:

Araştırmada katılımcıların demografik özellikleri ile incelendiğinde Katılımcıların uyruklarına göre yaşlarının, çalışma durumlarının ve maddi durumlarının farklı olmadığı tespit edilmiştir. Eğitim düzeylerinin, medeni durumlarının, aile tipi, dini inanç, birliktelik şekli, cinsel aktif/pasiflik durumu ve cinsel tercihlerin ise farklı düzeylerde olduğu görülmüştür.

Katılımcıların cinsel seksüel özelliklerine göre **Geleneksel Namus Anlayışı** düzeylerinin farklı seviyelerde olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların cinsel tercih durumlarına göre **Eşitlikçi Anlayış** düzeylerinin farklı seviyelerde olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların cinsel tercih durumlarına göre **Evlilik Öncesi Cinsellik** anlayışı düzeylerinin farklı seviyelerde olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların cinsel tercih durumlarına göre **Cinsel Yaşam Kalitesi** düzeylerinin farklı olmadığı tespit edilmiştir.

Katılımcıların medeni durumlarına göre **Geleneksel Namus Anlayışı** düzeylerinin farklı seviyelerde olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların medeni

durumlarına göre **Eşitlikçi Anlayış** düzeylerinin farklı olmadığı tespit edilmiştir. Katılımcıların medeni durumlarına göre **Evlilik Öncesi Cinsellik** anlayışı düzeylerinin farklı seviyelerde olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların medeni durumlarına göre **Cinsel Yaşam Kalitesi** düzeylerinin farklı olmadığı tespit edilmiştir.

Katılımcıların uyruklarına göre **Geleneksel Namus anlayışı** düzeylerinin farklı seviyelerde olduğu tespit edilmiştir. TC vatandaşlarının **Geleneksel Namus anlayış, Eşitlikçi Anlayış, Evlilik Öncesi Cinsellik Anlayışı** konusunda Kosova vatandaşlarına göre daha tutucu ve katı oldukları söylenebilir. Türk katılımcılara göre; kadınlara yönelik namus algı düzeyleri daha yüksek olan katılımcıların **Cinsel Yaşam Kalitelerinin** daha yüksek olduğu görülmüştür. Kosovalı katılımcılara göre; kadınlara yönelik namus algı düzeyleri daha yüksek olan katılımcıların **Cinsel Yaşam Kalitelerinin** daha yüksek olduğu görülmüştür.

Bu araştırmanın temel amacı; Kosovada Yaşayan Kosovalı Türkler İle Türkiye de yaşayan Türklerin **Kadına İlişkin Namus Anlayışı** arasındaki farkın bakılması ve buna bağlı olarak **Cinsel Yaşam Kalitesini** incelemektir. Bu çalışma, Türkiye ile Kosova arasındaki ilişkilerin karşılaştırıldığı ilk araştırma olma özelliğini taşımaktadır. Bu genel amaç doğrultusunda araştırma hipotezleri çerçevesinde, **Kadın Namusu Anlayışı** tutum ölçeği alt boyutlarının, sosyo-demografik özellikleri ile olan ilişkisi ve bu ilişki ile cinsel yaşam kalitesi arasındaki fark incelenmiştir. Araştırmanın bu kısmında araştırma hipotezlerinin sonucundan elde edilen bulgular ile benzer araştırmaların karşılaştırılması hedeflenmektedir. Araştırmanın hipotezleri Türkiyeli katılımcılar tarafından çoğunlukla desteklemiş ancak Kosovalı Türkler tarafından kısmen desteklenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre Türk katılımcılarda **Cinsel Yaşam Kalitesi, Eşitlikçi Anlayış ve Geleneksel Namus Anlayışı** ile pozitif, Evlilik Öncesi Cinsellik anlayışı ile negatif yönde ilişkilidir.

Kosovalı katılımcılarda **Cinsel Yaşam Kalitesi, Eşitlikçi Anlayış ve Evlilik Öncesi Cinsellik** Anlayışı ile pozitif yönde ilişkili olup geleneksel namus anlayışı ile ilişkili değildir. **Geleneksel Namus Anlayışı** değişkeninin katsayısının anlamsız olması, **Cinsel Yaşam Kalitesi** ile çoklu düzeyde anlamlı olmadığı görülmüştür.

Cinsel Yaşam Kalitesi ile kadına ilişkin namus algısında ilişki vardır ama bu ilişkinin gücü çok yüksek değildir, zayıf düzeydedir. Genel olarak bakıldığında Kosovalı ve Türkiyeli katılımcıların **Cinsel Yaşam Kalite** düzeyleri kadına yönelik namus algısı tutumlarının farklılaştığı görülmüştür. Kosovalı katılımcıların **Geleneksel Namus Anlayış** düzeyleri ise **Cinsel Yaşam Kalitesini** etkilemediği görülürken, Türk katılımcıların ise **Geleneksel Namus Anlayışı** en önemli etken faktör olarak tespit edilmiştir.

Farklı demografik özelliklere sahip olan katılımcıların istatistiksel olarak anlamlı çıkan sonuçları ise; çalışmada homoseksüel olan bireylerin **Geleneksel Namus Anlayışı** konusunda diğer bireylere göre az tutucu ve katı oldukları söylenebilir. Çalışmada Heteroseksüel olan bireylerin **Eşitlikçi Anlayış** konusunda diğer bireylere göre az tutucu ve katı oldukları söylenebilir. Çalışmada homoseksüel olan bireylerin **Evlilik Öncesi Cinsellik Anlayışı** konusunda diğer bireylere göre az tutucu ve katı oldukları söylenebilir. Çalışmada farklı cinsel tercihleri olan katılımcıların **Cinsel Yaşam Kalitesi** düzeylerinin benzer olduğu söylenebilir.

Çalışmada katılımcıların medeni durumlarına göre bakıldığında bekâr bireylerin **Geleneksel Namus anlayışı** konusunda evli bireylere göre daha tutucu ve katı oldukları söylenebilir. Çalışmada evli ve bekar olan katılımcıların **Eşitlikçi Anlayış** konusunda benzer tutumlara sahip oldukları söylenebilir. Katılımcıların medeni durumlarına göre **Evlilik Öncesi Cinsellik Anlayışı** düzeylerinin farklı seviyelerde olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada bekar bireylerin **Evlilik Öncesi Cinsellik Anlayışı** konusunda evli bireylere göre daha tutucu ve katı oldukları söylenebilir. Katılımcıların medeni durumlarına göre **Cinsel Yaşam Kalitesi** düzeylerinin farklı olmadığı tespit edilmiştir.

Uyruğa göre **Cinsel Yaşam Kalitesi** ve **Kadına İlişkin Namus Anlayış Tutumu** incelendiğinde: Türk katılımcıların **Cinsel Yaşam Kalitesi** düzeyleri ile **Eşitlikçi Anlayış** puanları arasında zayıf düzeyde güçte ve pozitif düzeyde ilişki olduğu tespit edilmiştir. Türk katılımcıların **Eşitlikçi Anlayış** konusunda tutumlarının yüksek olması **Cinsel Yaşam Kaliteleri** üzerinde arttırıcı bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Türk katılımcıların cinsel yaşam kalitesi düzeyleri ile **Evlilik Öncesi Cinsellik Anlayışı** puanları arasında çok güçlü ve pozitif düzeyde ilişki

olduğu tespit edilmiştir. Türk katılımcıların ***Evlilik Öncesi Cinsellik Anlayışı*** konusunda tutumlarının yüksek olması ***Cinsel Yaşam Kaliteleri*** üzerinde arttırıcı bir etkiye sahip olduğu görülmektedir.

Türk katılımcıların ***Cinsel Yaşam Kalitesi*** düzeyleri ile ***Geleneksel Namus Anlayışı*** puanları arasında orta düzeyde güçlü ve pozitif düzeyde ilişki olduğu tespit edilmiştir. Türk katılımcıların ***Geleneksel Namus Anlayışı*** konusunda tutumlarının yüksek olması ***Cinsel Yaşam Kaliteleri*** üzerinde arttırıcı bir etkiye sahip olduğu görülmektedir.

Kosovalı katılımcıların cinsel yaşam kalitesi düzeyleri ile Eşitlikçi Anlayış puanları arasında güçlü ve pozitif düzeyde ilişki olduğu tespit edilmiştir. Kosovalı katılımcıların ***Eşitlikçi Anlayış*** konusunda tutumlarının yüksek olması cinsel yaşam kaliteleri üzerinde arttırıcı bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Kosovalı katılımcıların ***Evlilik Öncesi Cinsellik Anlayışı*** konusunda tutumlarının yüksek olması ***Cinsel Yaşam Kaliteleri*** üzerinde arttırıcı bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Kosovalı katılımcıların ***Geleneksel Namus Anlayışı*** konusunda tutumlarının yüksek olması ***Cinsel Yaşam Kaliteleri*** üzerinde arttırıcı bir etkiye sahip olduğu görülmektedir.

Tüm gruplarda bakıldığında kadınlara yönelik ***Namus Algı*** düzeyleri daha yüksek olan katılımcıların ***Cinsel Yaşam Kalitelerinin*** daha yüksek olduğu görülmüştür. Türk katılımcıların ***Cinsel Yaşam Kalitesi*** düzeyleri ile eşitlikçi anlayış, evlilik öncesi cinsellik anlayışı, geleneksel namus anlayışı düzeylerinin ilişkili olduğu tespit edilmiştir.

Eşitlikçi anlayış ve ***Geleneksel Namus Anlayışı*** düzeylerinin artış göstermesi ***Cinsel Yaşam Kalitesi*** düzeylerini arttıracak fakat evlilik öncesi cinsellik anlayışı düzeylerinin artış göstermesi ise ***Cinsel Yaşam Kalitesi*** düzeylerini düşüreceği görülmektedir. Buna göre ***Cinsel Yaşam Kalitesi*** düzeylerine en yüksek düzeyde etki eden boyutun ***Geleneksel Namus Anlayışı*** alt boyutu olduğu tespit edilmiştir. ***Evlilik Öncesi Cinsellik*** etki eden diğer bir alt boyut olduğu tespit edilmiştir. ***Eşitlikçi anlayış*** ise ***Cinsel Yaşam Kalitesi*** düzeylerine en az etki eden boyut olarak bulunmuştur.

Kosovalı katılımcıların **Cinsel Yaşam Kalitesi** düzeyleri ile **Eşitlikçi Anlayış, Evlilik Öncesi Cinsellik Anlayışı** düzeylerinin ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Eşitlikçi anlayış, evlilik öncesi cinsellik anlayışı, geleneksel namus anlayışı değişkenlerin kat sayılarının ve modelin anlamlı olduğu tespit edilmiştir. **Eşitlikçi Anlayış ve Evlilik Öncesi Cinsellik Anlayışı** düzeylerinin artış göstermesi **Cinsel Yaşam Kalitesi** düzeylerini artıracacağı görülmektedir.

Buna göre **Cinsel Yaşam Kalitesi** düzeylerine en yüksek düzeyde etki eden boyutun **Eşitlikçi Anlayış** alt boyutu olduğu tespit edilmiştir. **Evlilik Öncesi Cinsellik Anlayışı** alt boyutunun etki eden diğer bir alt boyut olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada elde edilen bulgular diğer yapılan benzer çalışmalar ile değerlendirildiğinde; Türk katılımcılarda **Cinsel Yaşam Kalitesi Eşitlikçi Anlayış ve Geleneksel Namus Anlayışı** ile pozitif, **Evlilik Öncesi Cinsellik** anlayışı ile negatif yönde ilişkilidir. Kosovalı katılımcılarda **Cinsel Yaşam Kalitesi Eşitlikçi Anlayış ve Evlilik Öncesi Cinsellik** anlayışı ile pozitif yönde ilişkili olup **Geleneksel Namus Anlayışı** ile ilişkili değildir. Genel olarak bakıldığında Kosovalı ve Türk katılımcıların **Cinsel Kalite Düzeyleri** kadına yönelik namus algısı tutumlarının farklılaştığı görülmüştür. Kosovalı katılımcıların **Geleneksel Namus Anlayış** düzeyleri ise **Cinsel Yaşam Kalitesini** etkilemediği görülürken, Türk katılımcıların ise **Geleneksel Namus Anlayışı** en önemli etken faktör olarak tespit edilmiştir.

Araştırmada elde edilen bulgular diğer yakın dönem araştırmalar ile karşılaştırıldığında benzerliklerin olduğu kadar farklılıklarında olduğu gözlemlenmiştir. Örneğin Güneri'nin üniversite öğrencilerinin kadın namusuna ilişkin tutumları adlı çalışmasında öğrencilerin kadına ilişkin namus tutumlarının eşitlikçi yönünde anlamlı olduğu, bununla birlikte geleneksel namus anlayışının da önemli olduğu görülmüştür (Güneri, 2018).

Dünyanın bir çok ülkesinde namus ve namus algısı ile bu yönde uygulanan şiddetler, bilimsel veriler ve resmi kayıt eksikliğinden dolayı sorunun boyutu anlaşılmayıp, çözüme ulaşılamamaktadır (Çiftçi, 2003; Akkoç, 2007). Literatür

incelendiğinde, namus kavramı Türkiye’de bir yandan “dürüstlük” şeklinde tanımlanırken, diğer yandan “kadın” şeklinde tanımlanmaktadır. Namus kavramın “Namus denktir kadın” olarak idrak edildiği bölgelerde, namusun kadın vücuduna ve cinselliğine indirgenmesinin problemin ana esasını oluşturduğu düşünülmektedir (Bağlı, 2011). Namus anlayışına yönelik yapılmış olan bir çalışmada kadınların %72.7’sinin cinsellik yaşamasında sadece kendilerinin karar verdiklerini belirtmişlerdir. Fakat aynı kadınların %83.9’u evlilikten önce cinsel ilişkiyi onaylamadıkları saptanmıştır (Özcebe ve ark., 2007). Bu çalışmada da TC vatandaşlarının ***Evlilik Öncesi Cinsellik Anlayışı*** konusunda Kosova vatandaşlarına göre daha tutucu ve katı oldukları söylenebilir. Çalışmada TC vatandaşlarının ***Cinsel Yaşam Kalitesi Anlayışı*** Kosova vatandaşlarına göre daha düşük düzeylerde olduğu söylenebilir.

Gezik (2003) yılında yapmış olduğu benzer bir araştırmada Hollanda ve Almanya’da yaşayan Türk kadınlar ile Türkiye’de yaşayan Türk kadınlar arasında namus üzerine yaptığı çalışmada; yeni kuşaklardaki bütün başkalaşımlara rağmen, muhacirler arasında aile kurma kapsamında bakireliğin çok fazla önem taşıdığını belirtilmiştir. Bunun sebebini ise, muhacir çocukların düşünce yapılarının şekillenmesinde ailenin büyük rol oynadığı ve merkezi bir yere sahip olduğuna bağlamıştır. Gezik bu durumu kadınların kendi düşüncelerini savunamadıklarını, savunurlarda aileleriyle ters düşmekten ve aile ilişkilerinin kopmasından korktukları şeklinde yorumlamıştır (Gürsoy ve Arslan, 2014).

Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu tarafından 2008 yılında yapılan araştırmada, kadınların erkeklere oranla cinsellikte karar verme daha fazla tutucu oldukları bulunmuştur. Aynı çalışmada gelişmişlik düzeyi yüksek ülkelerde yaşayan kadınların, eğitim düzeyi ve refah düzeyleri yükseldikçe cinsel haklarına yönelik tutumları ve karar vermelerine yönelik fikirlerinin geliştiği saptanmıştır. Benzer şekilde Kavuran’ın 2011 yılında, ve Zeyneloğlu 2008 yılında yaptıkları benzer araştırmalarda namus kavramının kadınların yaşadıkları ülkeye, ülkelerin kültürlerine, gelişmişlik düzeylerine ve travmatik geçmişlerine göre değişim gösterdiğini belirtmişlerdir (Kavuran, 2011 ve Zeyneloğlu, 2008).

Gürsoy 2009 yılında yapmış olduğu benzer bir çalışmada kadınların uzun süre yaşadıkları yerin kültürüne adapte olduklarını ve dolayısıyla evlilik öncesi cinsellik, namus anlayışları ve geleneksel namus anlayışlarının adapte oldukları kültüre göre değişebileceğini bu yönde anlamlı bir farklılık olduğunu belirtmiştir (Gültekin, 2012).

Türkiye'deki Türk kadınları ve Almanya'daki Türk kadınları üzerinde yapılan bir araştırmada, evlilik öncesi cinselliği onaylıyor musunuz sorusunun karşılığında Türkiye' de yaşayan Türk kadınlarının %56,8'inin onayladığını Almanya'da yaşayan Türk kadınlarının ise %83,9'unun onayladığı bulgulanmıştır. Türkiye'deki kadınlar erkeklerin evlilik öncesi cinsellik yaşamalarını kadınlara nazaran daha fazla onaylamışlardır (Coşkun, 2007).

Vargün'ün 2002 yılında gerçekleştirmiş olduğu benzer bir araştırmada kadınların ikiye ayrıldığını erkek ve kadın eşitliğine inanan kadınların namus kavramını cinsellekle ilişkilendirmediğini, eşitlikçi yaklaşmayan kadınların ise namus kavramını cinsellekle ilişkilendirdiğini belirtmiştir. Fransa'da yaşayan Türk kadınlar ile Türkiye'de yaşayan Türk kadınlarının namus anlayışını inceleyen bir araştırmada Türkiye'de yaşayan kadınların geleneksel namus anlayışlarının daha yüksek olduğu, Fransa'da yaşayan kadınların ise yaşadıkları toplum kültürüne adapte oldukları için eşitlikçi yaklaşım düzeylerinin daha yüksek olduğu ve eşitlikçi yaklaşım ile namus anlayışının ilişkili olduğu bulgulanmıştır (Atış, 2010).

Yapılan bu çalışmaya benzer, Türkmenoğlu'nun 2010 yılında yaptığı çalışmada namus anlayışı yüksek olan kadınların eşitlikçi yaklaşımlarının düşük düzeyde olduğu namus anlayışı ve eşitlikçi yaklaşımın negatif yönde ilişkili olduğu saptanmıştır.

Literatür incelendiğinde, Vargün'ün 2002 yılında yapmış olduğu çalışmada eğitim düzeyinin, sosyo-kültürel değerlerin, aile yapısının ve medeni durumun kadınların düşüncelerinin şekillenmesinde önemli rol aldığını belirtmiştir. En önemlisinin ise eğitim düzeyi olduğunu vurgulanmaktadır. Bu araştırmada da demografik özellikleri ile incelendiğinde katılımcıların uyruklarına göre yaşlarının,

çalışma durumlarının ve maddi durumlarının farklı olmadığı tespit edilmiştir. Eğitim düzeylerinin, medeni durumlarının, aile tipi, dini inanç, birliktelik şekli, cinsel aktif-pasiflik durumu ve cinsel tercihlerin ise farklı düzeylerde olduğu görülmüştür. Zeyneloğlu 2008 yılında yaptığı çalışmasında kadınların eğitim düzeylerinin yüksek olması eşitlikçi yaklaşım üzerinde önemli etkiye sahip olduğunu belirtmiştir (Yaralı ve Hacıalioğlu, 2016). Namus anlayışını inceleyen bir başka araştırmada ise cinsel yaşam kalitesinin namus anlayışı üzerinde önemli rol oynadığı belirtilmiştir (Mernissi 2004).

Krychman ve arkadaşlarının 2011 yılında yaptığı araştırmada cinsel yaşam kalitesinin kadının travmatik geçmişine göre değiştiği bulgulanmıştır. Sayılan'ın 2011 yılında yaptığı araştırma sonuçları incelendiğinde cinsel yaşamın evli kadınlarda namus kavramıyla ilişkili olduğu bekar kadınlarda ise ruhsal bir durumla ilişkili olduğu belirtilmiştir (İlkkaracan, 2015).

Literatür incelendiğinde, McCool- Myers ve arkadaşlarının 41 ülkede yapmış oldukları ve 135 araştırmayı kapsayan, cinsel işlev bozuklukları ve cinsel yaşam kalitesini inceleyen araştırma sonuçlarında, kadınların cinsel işlev bozukluğu yaşamasında ülkenin refah düzeyi, sosyokültürel yapısı ve geçmiş travmatik yaşantısının etkili olduğu bulgulanmıştır. Ülkelerde yaşayan göçmenlerin ise o ülkelere adapte oldukları ve cinsel yaşam kalitelerinin uzun zaman yaşadıkları ülkelere göre şekillendiği belirtilmiştir. (Güvel ve ark., 2003)

Ege ve arkadaşlarının Türkiye'de doğuda ve batıda yaşayan kadınlarla yaptıkları karşılaştırmada cinsel işlev bozukluklarının bölgelerin gelişmişlik düzeyleri ve kültürlerine göre değişim gösterebildiğini, doğuda yaşayan kadınların namus anlayışlarından ötürü, batıda yaşayan kadınlara oranla daha fazla cinsel işlev bozukluğu yaşayabilecekleri bulgulanmıştır (Karakoyunlu ve Öncel, 2014).

Tekin ve arkadaşlarının 175 kadınla yaptığı çalışmasında eğitim durumu ve evlilik yılının cinsel yaşam kalitesi üzerinde rol oynadığı saptanmıştır. Gölbaşı ve arkadaşlarının yaptığı araştırmada görücü usulü evliliklerde cinsel bozuklukların görülme sıklığının diğer kadınlara oranla daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Yaralı ve arkadaşlarının çalışmalarında anlaşarak yapılan evliliklerde cinsel yaşam

kalitesinin daha iyi olduğu bildirilmiştir. Maaita ve arkadaşlarının 470 kadınla yaptıkları araştırmada üniversite eğitim düzeyine sahip kadınların cinsel yaşam kalitelerinin daha iyi olduğu saptanmıştır. Sidi ve arkadaşlarının Malezyalı kadınlarla yaptıkları araştırmada da eğitim düzeyinin cinsel yaşam kalitesini etkilediği üniversite mezunu kadınların ve çalışan kadınların cinsel yaşam kalitelerinin daha iyi olduğunu belirtmişlerdir (Özerdoğan ve ark, 2009).

Vargün'ün 2002 yılında yapmış olduğu benzer bir araştırmada kadınların ikiye ayrıldığını erkek ve kadın eşitliğine inanan kadınların namus kavramını cinsellikle ilişkilendirmediğini, eşitlikçi yaklaşmayan kadınların ise namus kavramını cinsellikle ilişkilendirdiğini belirtmiştir.

“Kosova’da ve Türkiye’de Yaşayan Türklerin Kadına İlişkin Namus Anlayışlarının ve Cinsel Yaşam Kalitelerinin İncelenmesi” başlıklı çalışma da ise; farklı değişkenlerin araştırılmasının alanyazına ve araştırma yapılan her iki ülkeye de katkı sağlaması beklenmektedir. Yapılacak benzer çalışmaların geliştirilmesi açısından önemli olduğu düşünölmektedir.

6. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgulara dayanarak ulaşılan sonuçlara, açıklamalara ve benzer yapılacak araştırmalara yönelik önerilere yer verilmiştir.

6.1 Sonuç

Bu araştırmanın temel amacı Kosovalı Türkler ile Türkiyeli Türklerin kadına ilişkin namus anlayışlarının ve cinsel yaşam kalitelerinin incelenmesidir. Bu amacı gerçekleştirmek üzere uygun analizler yapılmış ve bulgular elde edilmiştir. Bulgular doğrultusunda çıkarılabilecek sonuçlar aşağıda maddeler halinde verilmiştir.

- Türk katılımcılar ile Kosovalı katılımcıların sosyodemografik özellikleri bakıldığında; yaşlarının, çalışma durumlarının ve maddi durumlarının farklı olmadığı tespit edilmiştir. Katılımcıların uyruklarına göre eğitim düzeylerinin, medeni durumlarının, aile tipi, dini inanç, birliktelik şekli, cinsel aktif/pasiflik durumu ve cinsel tercihlerinin ise farklı düzeylerde olduğu görülmüştür.
- Katılımcıların cinsel tercih özelliklerine göre geleneksel namus anlayışı eşitlikçi anlayış, evlilik öncesi cinsellik anlayışı farklı seviyelerde olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada homoseksüel olan bireylerin geleneksel namus anlayışı, evlilik öncesi cinsellik anlayışı konusunda diğer bireylere göre az tutucu ve katı oldukları söylenebilir. Heteroseksüel olan bireylerin eşitlikçi anlayış konusunda diğer bireylere göre az tutucu ve katı oldukları söylenebilir. Araştırma da farklı cinsel tercihleri olan katılımcıların Cinsel Yaşam Kalitesi düzeylerinin benzer olduğu söylenebilir.

- Medeni durumlarına göre katılımcılarda bekar bireylerin geleneksel namus anlayışı, eşitlikçi anlayış, evlilik öncesi cinsellik anlayışı konusunda evli bireylere göre daha tutucu ve katı oldukları söylenebilir. Cinsel Yaşam Kalitesi düzeylerinin farklı olmadığı tespit edilmiştir. Katılımcıların medeni durumlarına göre Cinsel Yaşam Kalitesi düzeylerinin farklı olmadığı tespit edilmiştir. Çalışmada bekar ve evli olan katılımcıların Cinsel Yaşam Kalitesi düzeylerinin benzer olduğu söylenebilir.
- Katılımcıların uyruklarına göre cinsel yaşam kalitesi ve kadına ilişkin namus anlayışı tutumu arasında farklılığa bakıldığında; Türk katılımcılarda cinsel yaşam kalitesi, Eşitlikçi Anlayış ve Geleneksel Namus Anlayışı ile pozitif, Evlilik Öncesi Cinsellik anlayışı ile negatif yönde ilişkilidir. Kosovalı katılımcılarda cinsel yaşam kalitesi Eşitlikçi Anlayış ve Evlilik Öncesi Cinsellik anlayışı ile pozitif yönde ilişkili olup Geleneksel Namus Anlayışı ile ilişkili değildir. Genel olarak bakıldığında Kosovalı ve Türk katılımcıların cinsel kalite düzeyleri kadına yönelik namus algısı tutumlarının farklılaştığı görülmüştür. Kosovalı katılımcıların geleneksel namus anlayış düzeyleri ise cinsel yaşam kalitesini etkilemediği görülürken, Türk katılımcıların ise geleneksel namus anlayışı en önemli etken faktör olarak tespit edilmiştir. Türk katılımcılara göre; kadınlara yönelik namus algı düzeyleri daha yüksek olan katılımcıların cinsel yaşam kalitelerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Kosovalı katılımcılara göre; kadınlara yönelik namus algı düzeyleri daha yüksek olan katılımcıların cinsel yaşam kalitelerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Eşitlikçi anlayış ve geleneksel namus anlayışı düzeylerinin artış göstermesi cinsel yaşam kalitesi düzeylerini artıracak fakat Evlilik Öncesi Cinsellik Anlayışı düzeylerinin artış göstermesi ise cinsel yaşam kalitesi düzeylerini düşüreceği görülmektedir.
- Tüm gruplarda bakıldığında kadınlara yönelik namus algı düzeyleri daha yüksek olan katılımcıların cinsel yaşam kalitelerinin daha yüksek olduğu görülmüştür.

6.2 Öneriler

Araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda; cinsel tercihleri farklı olan bireylerin her iki coğrafya da da namus, cinsellik ile ilgili bakış açılarını ve bölgesel farklılıkları belirlemek için daha geniş çaplı çalışmalar planlanması gerekliliği görülmüştür.

Kadınların medeni durumları temel alınarak bekar bireylere; geleneksel namus anlayışı algılarının, eşitlikçi anlayış ve evlilik öncesi cinsellik ile ilgili derinlemesine araştırma yapılması gerekliliği görülmüştür.

Bekar ya da evli fark etmeden kadınlara sağlıklı cinsellik hakkında eğitim verilmesi ve bilgilendirilmesi tüm kadınlara konuya hâkim uzmanlar tarafından eğitimler verilmesi, gelecek nesiller için yol gösterici olacaktır. Ayrıca yalnızca kadınlara değil halkın geniş kitlelerine hitap edecek ücretsiz eğitim, konferans ve panellerle konunun ele alınarak daha büyük adımlar atılması gerekmektedir. Devletin ise doğru politikalar geliştirmesi ve ülkede eşitlikçi yaklaşımın gelişmesini sağlaması önerilmektedir.

Kadın ve erkek arasındaki namus konusunda eşitsizliklerin, her iki cinsten beklenen rollerin ve onlara atfedilen görev ve sorumlulukların toplumun oluşturduğu baskının sonucu ortaya çıktığı savunulabilir. Bu nedenle cinslerin eşitliğini sağlamak, toplumda bireyler arasında özellikle namus konusundaki baskı unsurunu kaldırmak ve daha özgür bir toplum sağlamak amacıyla devlet ile birlikte uzmanların düzenleyici önlemler geliştirmesi önerilebilir.

Son olarak toplumsal değerler ve kültürel özellikler nedeniyle kadınların cinsel yetersizliği ve bilgi eksiklikleri, cinsel sorunlara karşı çözümüne yönelik utanmaları, cinsellik yaşamaya dair istek duymamalarıdır. Nasıl bilgi sahibi olabileceklerini ve nereye bu konu ile ilgili başvuru yapabilecekleri konusunda bilgi yetersizliği sorunundan dolayı çözüm bulamadan yaşanmasına sebebiyet verdiği düşünülmüştür.

Bu alanda çalışan sağlık uzmanlar tarafından kadınlarda cinsellik ile ilgili konularda eğitim almaları ve kadınlara uygun danışmalık hizmeti sağlamaları

problemin çözümüne katkı sağlayacağı düşünölmüştür. Ayrıca kadın namusu ve cinsel yaşam ile ilgili konuyu bir tek kadın grubuna değil erkeklerinde benzer araştırmalar içine alınması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Akkoç, F. ve Aytaç, Ö. (2007). *Töre ve Namus Cinayetlerinin Sebep Sonuç İlişkisinin Değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezinden Edinilmiştir (214394).
- Aksoy, A., Yılmaz, D. V. ve Yılmaz, M. (2019). Gebelikte Cinsel Yaşantıyı Neler Etkiler?, *Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 3(1), 45-53.
- Artuç, M. (2015). *Mahremiyet Açısından Birey ve Devlet İlişkisi* (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezinden Edinilmiştir (394923).
- Artvinli, E. (2010). Coğrafya Öğretmenlerinin Öğretme Stilleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (33), 387-408.
- Atış, F. (2010). *Ebelik/Hemşirelik 1. ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezinden Edinilmiştir (267702).
- Avcı K. Özdedeli, K, (2015). Kadın Cinselliği ve Kültürel Farklılıklar, *Kadın Cinselliği Dergisi. Derleme*,17(64) 224-230
- Bağlı, M. Ve Özensel, E. (2011). *Türkiye'de Töre Ve Namus Cinayetleri: Töre Ve Namus Cinayeti İşleyen Kişiler Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma*. İstanbul, Destek Yayınları
- Bayrak, M. (2006). *Vajinusmus Oluşumunda Etyolojik Özellikler*. (Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi). Bakırköy Ord. Prof. Mazhar Osman Ruh Sağlığı Ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul.
- Bilgili, N. ve Vural, G. (2011). Kadına Yönelik Şiddetin En Ağır Biçimi: Namus Cinayetleri, *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 14(1), 66-72.

- Bilgin R. (2016). Geleneksel ve Modern Toplumda Kadın Bedeni ve Cinselliği, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26 (1), 219-243
- Bozdemir, N. Ve Özcan, S. (2011). Cinselliğe ve Cinsel Sağlığa Genel Bakış, *Turkish Journal Of Family Medicine And Primary Care*, 5(4), 37-46
- Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı* (20. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Charlton R. S. Ve Yalom I. D. (2007). *Cinsel Terapi*, İstanbul, Prestij Yayınları
- Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği (CETAD). (2007). *Gençlik ve Cinsellik Bilgilendirme Dosyası*. [Http://Www.Cetad.Org.Tr/Cetaddata/Book/32/269201116835 Bilgilendirme_Dosyasi_7.Pdf](http://www.cetad.org.tr/Cetaddata/Book/32/269201116835_Bilgilendirme_Dosyasi_7.Pdf). 1 Ekim 2019 Tarihinde İndirilmiştir
- Cirhinlioğlu, F. G. ve Şenel, A. F. (2017). Kadına İlişkin Namus Anlayışı, Değerler ve Cinsiyet Rollerini Arasındaki İlişki, *The Journal Of Academic Social Science Studies*, 7(60), 311-324.
- Coşkun E. (2007). Ataerkillik, Toplumsal Cinsiyet ve Kadının Çalışma Yaşamına Katılımı, *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 1,(1), 21-39.
- Çiftçi S. (2003). Üniversite Öğrencilerinin Şiddet Eğilimlerinin ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi, *Nesne Psikoloji Dergisi* 1, (2), 21-43.
- Demez, G. ve Tunca, T. (2018). Üniversite Öğrencilerinin “Kadınlık” Ve “Erkeklik” Tanımlamaları, *Akdeniz Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Dergisi*,1(1), 3-22.
- Doğan, C. D. Ve Uluman, M. (2016). İstatistiksel Veri Analizinde R Yazılımı ve Kullanımı. *Elementary Education Online*, 15(2) 615-634,

- Duman, N. B. (2019). Cinsellik ve Cinsel Sağlık: Tanımlar, Kavramlar, Cinsel Hak ve Özgürlükler. *Cinsel Sağlık*, Hitit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Çorum
- Erdoğan İ. (2018). *Evli Çiftlerde, Evlilik Uyumu, Cinsel Yaşam Doyumu ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezinden Edinilmiştir (535555).
- Esencan, Y. T. Ve Beji K. N. (2015). Günümüze Değın Cinsellik Konusunda Yapılan Çalışmaların İrdelenmesi , *Kadın Cinsel Sağlığı*, 17(64), 301-305.
- Giddens A. (2014). Mahremiyetin Dönüşümü Modern Toplumlar Da Cinsellik, Aşk ve Erotizm 3. Basım, İstanbul, Ayrıntı Yayınları.
- Gülsün, M., Ak, M. Ve Bozkurt, A. (2009). Psikiyatrik Açıdan Evlilik ve Cinsellik. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 1(1), 68-79.
- Gültekin, M. N. (2012) Dişi Bedenler Erkek Düşünceler Mi? Değışen Geleneksel Köy Toplumsal Yapısında Kadınlar, Erkekler ve Ataerkil Değıerler. *İnsanbilim Dergisi*, 1(1), 35-55.
- Güneri, S. E. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Kadına İlişkin Namus Anlayışı Tutumları. *STED/Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 27(4), 258-266.
- Gürsoy, E. & Arslan Özkan, H. (2014). Turkish Youth's Perception Of Sexuality/"Honor" In Relation To Women. *Journal Of Psychiatric Nursing*, 5(3), 149-159.
- Gürsoy, E. Ve Özkan, H. A. (2014). Türkiye'de Üniversite Öğrencilerinin Kadına İlişkin" Namus" Algısı. *Journal Of Psychiatric Nursing/Psikiyatri Hemsireleri Dernegi*, 5(3), 149-159.
- Güvel, S., Yaycıoğlu, Ö., Bağış, T., Savaş, N., Bulgan, E. ve Özkardeş, H. (2003). Evli Kadınlarda Cinsel Fonksiyonlara Etkin Faktörler. *Türk Üroloji Dergisi*, 29(1), 43-48.

- Hiller, J. (2000). Defining Vaginismus, *Sexual And Relationship Therapy*,15(1), 87.
- İlkkaracan, İ. Ve Seral, G. (2015). Kadının İnsan Hakkı Olarak Cinsel Haz: Türkiye'deki Bir Taban Eğitimi Programından Deneyimler. *Müslüman Toplumlarında Kadın ve Cinsellik*, (215-228)Der: Pınar İlkkaracan, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Kallav, A. (2012), Namus ve Toplumsal Cinsiyet, *Mediterranean Journal Of Humanities*, 2(2) , 151-163
- Karakoyunlu, F. B. ve Öncel, S. (2014). 15-49 Yaş Grubu Evli Kadınlarda Cinsel İşlev Bozukluğu Görülme Sıklığı (Antalya/Türkiye), *Türkiye Klinikleri Journal Of Nursing Sciences*, 6(2), 63-74.
- Kardam, F (2005). *Türkiye'de Namus Cinayetlerinin Dinamikleri: Eylem Programı İçin Öneriler Sonuç Raporu*, 1. Baskı, Ankara. Koza Yayınevi,
- Kavuran, E. (2011). *Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Eşitliğine Bakışlarının Belirlenmesi*, (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezinden Edinilmiştir (306286).
- Köroğlu, E., Güleç, C. Ve Şenol, S. (2007). *Psikiyatri Temel Kitabı*. Ankara: HYB Basın Yayın, 265-278.
- Kuzgun, Y. (2009). *Rehberlik ve Psikolojik Danışma*. İstanbul, Nobel Yayıncılık.
- Madran, H. (2008). Duygusal ve Cinsel Kıskaçlık Açısından Temel Cinsiyet Farklılıkları: Evrimsel Yaklaşım ve Süregelen Tartışmalar. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 19(3), 300-309.
- Mernissi, F. (2004). Bekaret ve Ataerkil İçinde, *Müslüman Toplumlarında Kadın ve Cinsellik*, (33-55)Der: Pınar İlkkaracan, İstanbul, İletişim Yayınları.

- Namlı, Z., Karakuş, G., Tamam, L. ve Demirkol, M. E. (2016). Bipolar Bozuklukta Cinsellik ve Cinsel İşlev Bozuklukları. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 8(4), 309-320.
- Nazlı, A. (2015). *Kadın Bedeni ve Toplumsal İzdüşümleri: Sosyolojik Bir Bakış. Kadın Bedeni ve İstismarı*, (Fidan, F.Z. , Alptekin, Ed) (33-55), İstanbul: Opsiyon Yay.
- Özcebe H, Güler Ç. Üniversite (2007), Öğrencilerinde Risk Alma Davranışları Ulusal Halk Sağlığı Kongresinde Sunulmuştur, Denizli.
- Özerdoğan, N., Sayiner, F. D., Köşgeroğlu, N., Ve Ünsal, A. (2009). 40–65 Yaş Grubu Kadınlarda Cinsel Fonksiyon Bozukluğu Prevalansı, Depresyon Ve Diğer İlişkili Faktörler, *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 2(2), 46-59.
- Özsungur, B. (2010). Cinsel Kimlik Gelişimi ve Cinsel Kimlik Bozukluğunda Psikososyal Değişkenler: Gözden Geçirme. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 17(3), 163-174.
- Uğurlu, N. S. Ve Akbaş, G. (2013). Namus Kültürlerinde" Namus" ve" Namus Adına Kadına Sıddet", *Sosyal Psikolojik Açıklamalar. Turk Psikoloji Yazilari*, 16(32), 76-91.
- Sever A. Ve Yurdakul G, (2001) Değişim Kültürü: Türkiye'de Namus Cinayetlerinin Feminist Bir Analizi, Kadına Karşı Şiddet.
- Şimşek, Ç. (2015). Sağlık Çalışanlarının Cinsel Mit İnançlarının Cinsel Doyumlarına Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Tahincioğlu, A. N. Y. Ve Yıldız, N. (2010). Namusun ve Namus Cinayetlerinin Cinsiyet Eşitsizlikleri Bağlamında Analizi. *Kültür ve İletişim*, 13(2), 131-158.

- Tanrıöver, Ö. (2015). Cinsellik ve Yaşam Kalitesi, *Türkiye Klinikleri Family Medicine-Special Topics*, 6, (2), 1-5.
- Tuğut, N. ve Gölbaşı, Z. (2010). Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği-Kadın Türkçe Versiyonunun Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, *Cumhuriyet Medical Journal*, 32, (2), 172-180.
- Türk Dil Kurumu, (2019), <https://sozluk.gov.tr/>,
- Türnüklü, A. (2001). Eğitim Bilim Alanında Aynı Araştırma Sorusunu Yanıtlamak İçin Farklı Araştırma Tekniklerinin Birlikte Kullanılması. *Eğitim ve Bilim*, 26, (120), 8-13.
- World Association For Sexual Health (2014) Worldsexology.org/Wp.
- Yaralı, S. Ve Hacıalioglu, N. (2016). Evli Kadınlarda Cinsel Fonksiyon Bozukluğu ve Cinsel Yaşam Kalitesinin İncelenmesi. *Uluslararası Hakemli Hemşirelik Araştırmaları Dergisi*, 1, (3), 108-127. Doi, 10.
- Yıldırım, M. H. (2017). Vajinismusun Sosyodemografik ve Klinik Özellikleri Açısından Diğer Cinsel İşlev Bozuklukları İle Karşılaştırılması. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 20(1), 37-44.
- Yıldız, A. N. (2010). *Kadın Cinselliğinin Söylemsel İnşası ve Namus Cinayetleri: Şanlıurfa Örneği*, (Yüksek Lisans Tezi). YÖK Tez Merkezinden Edinilmiştir (265363).
- Zeyneloğlu, S. (2008). Ankara'da Hemşirelik Öğrenimi Gören Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları, (Doktora Tezi). YÖK Tez Merkezinden Edinilmiştir (224217).

EKLER

Ek 1: Bilgilendirme Onam Formu

Değerli katılımcılar,

Bu çalışma, Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı kapsamında, Yrd. Doç. Dr. Meryem KARAAZİZ danışmanlığında Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Mine SOYSAL tarafından, *“KOSOVA’DA VE TÜRKİYE’DE YAŞAYAN TÜRKLERİN KADINA İLİŞKİN NAMUS ANLAYIŞLARININ VE CİNSEL YAŞAM KALİTELERİNİN İNCELENMESİ”* amacıyla yürütülmektedir. Bu çalışmada sizlere bir demografik bilgi formu ve iki tane daha ölçek sunduk. Demografik bilgi formu sizin yaş, eğitim düzeyi, gibi demografik özellikleriniz hakkında soruları içermektedir. Ölçekler ise; Kadına İlişkin Namus Anlayışı Tutum Ölçeği günlük yaşamımızda karşılaşılabileceğimiz tutum ifadelerini ölçmeye yöneliktir. Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği-Kadın ise son dört hafta içindeki cinsel yaşamı düşünülerek yanıtlanması beklenmektedir.

Araştırmada kimlik bilgiler yer almayacaktır. Vereceğiniz bilgiler tamamen bilimsel araştırma amacıyla kullanılacağından adınızı yazmanıza gerek yoktur. Vereceğiniz her bir yanıt gizli kalacaktır. Bu çalışma süresince toplanan veriler, yalnızca akademik araştırma amacı ile kullanılacak ulusal-uluslararası akademik yayınlarda veya toplantılarda sunulacaktır.

Uygulanan ölçeklerdeki maddelerin doğru ya da yanlış cevapları yoktur. Maddeleri cevaplarken, hepsini okuyarak, boş bırakmadan cevaplandırmanız samimi ve dürüst olmanız araştırma sonuçları için oldukça önemlidir ve araştırmanın güvenilir olmasına katkı da bulunacaktır. Araştırmaya katılmak tamamen isteğe bağlı olup gönüllülük esasıdır.

Uygulama esnasında vazgeçebilir, isteğiniz doğrultusunda çalışmadan ayrılabilirsiniz.

Katıldığınız için teşekkür ederim.

Mine SOYSAL
Klinik Psikoloji Yüksek Lisans
Yakın Doğu Üniversitesi
Tel: +383 49 86 1443

Yrd. Doç. Dr. Meryem KARAAZİZ
Psikoloji Ana Bilim Dalı
Yakın Doğu Üniversitesi
E-posta: meryem.karaaziz@neu.edu.tr

Ek 2: Demografik Bilgi Formu

Lütfen aşağıda yer alan boşlukları içtenlikle cevaplayınız. Vereceğiniz cevaplar çalışma için önem arz etmektedir. Katkılarınız için teşekkür ederim.

1.Yaşınız: 18-20 20-25 25 ve üzeri

2.Eğitim Düzeyi: Okur yazar İlkokul Orta Okul Lise
 Üniversite Master Doktora

3.Medeni Durumunuz: Evli Bekâr Diğer

4.Şuan Herhangi Bir İşte Çalışıyor Musunuz?: Evet Hayır

Ek 3: Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği – Kadın Formu(CYKÖ-K)

Bu ölçek cinsel yaşamınızın kalitesini ölçmektedir. Lütfen aşağıdaki cümlelerin her birini okuduktan sonra size uygun olan şıkkı, son dört hafta içindeki cinsel yaşamınızı düşünerek işaretleyiniz. Teşekkürler.						
Cinsel Yaşam Kalitesi Ölçeği-Kadın	Tamamen Katılıyorum	Büyük ölçüde Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Büyük ölçüde Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1.Cinsel yaşamımı düşündüğümde, hayatımın eğlenceli/zevкли bir parçası olduğunu düşünüyorum						
2. Cinsel yaşamımı düşündüğümde, hayal kırıklığı hissediyorum						
3.Cinsel yaşamımı düşündüğümde, kendimi üzgün (depresif) hissediyorum						
4. Cinsel yaşamımı düşündüğümde, kendimi bir kadın olarak eksik hissediyorum						
5. Cinsel yaşamımı düşündüğümde, kendimi iyi hissediyorum						
6. Cinsel bir eş olarak kendime güvenimi yitirdim						
7. Cinsel yaşamımı düşündüğümde, sıkıntı hissediyorum						
8. Cinsel yaşamımı düşündüğümde, kızgınlık hissediyorum						
9. Cinsel yaşamımı düşündüğümde, eşime yakın olduğumu hissediyorum						

Ek 4 : Kadına İlişkin “Namus” Anlayışı Tutum Ölçeği (Kinatö)

İfade No	Aşağıda yer alan ifadelerden hiçbirinin kesin doğru bir cevabı yoktur. Her cümle ile ilgili görüş, kişiden kişiye değişebilir. Bunun için vereceğiniz cevaplar sizin kendi (bireysel) görüşünüzü yansıtmalıdır. Her bir cümle ile ilgili görüşünüzü belirtirken, önce cümleyi dikkatlice okuyunuz, sonra cümlede belirtilen düşüncenin, sizin düşünce ve duygularınıza ne derecede uygun olduğunuza karar veriniz ve o seçeneği işaretleyiniz. NOT: Tutum cümlelerinde geçen “ <u>Kadın</u> ” kelimesi; evli, bekar ya da ayrılmış bütün kadınları kapsamaktadır.	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
		5	4	3	2	1
1	Her genç kızın karşı cinsten duygusal arkadaşı olması doğaldır.	5	4	3	2	1
2	Namus konusunda kadınlar çok ağır baskılar altındadır.	5	4	3	2	1
3	Kadının namusunu babası, erkek kardeşi vb, evlenince kocası korumalıdır.	1	2	3	4	5
4	Kadına ilişkin geleneksel namus anlayışı kadının ruh sağlığını olumsuz etkiler.	5				
5	Kadının bakire olması erkeğin kadına olan güvenini pekiştirir.	1				
6	Kadın namusuna ilişkin geleneksel bakış açısı değişmedikçe yasaların değişmesi çözüm olmaz.	5				
7	Namuslu bir kadın, evlenmeden önce cinsel birliktelik yaşamamalıdır.	1				
8	Toplumsal ahlakının korunması adına bazı durumlarda kadınların cezalandırılması gereklidir.	1				
9	Bir kadının erkek doktora muayene olması namusu açısından bir					

3y)

ÖZGEÇMİŞ

Mine Soysal, Ağustos 1991 yılında Denizli’de doğdu. İlkokul, ortaokul, lise ve üniversiteyi Denizli’de tamamladı. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Resim-İş Eğitimi bölümünü bitirdi. Farabi sistemi ile eğitiminin bir kısmını Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesinde aldı. 2015 yılında Denizli Çocuk Esirgeme Kurumunda Resim Öğretmenliği yapmaya başladı. 2016 yılının bahar döneminde KKTC Yakınoğu Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans programına kayıt oldu. Aynı yıl Denizatı Atölyesi adında resim sanat atölyesi açtı. 2018 yılında Kosova AAB Üniversitesinde Psikoloji lisansına başladı. Oyun Terapisi, Disleksi Eğitimi ve Pozitif Psikoterapi eğitimlerini tamamladı.

İNTİHAL RAPORU

KOSOVA DA YAŞAYAN KOSOVALI TÜRKLER İLE TÜRKİYE DE YAŞAYAN TÜRKLERİN KADINA İLİŞKİN NAMUS ANLAYIŞI ARASINDA Kİ FARKIN BAKILMASI VE BUNA BAĞLI OLARAK CİNSEL YAŞAM KALİTESİNİ

ORIGINALITY REPORT

PRIMARY SOURCES

1	dergi.cumhuriyet.edu.tr Internet Source	2%
2	studylibr.com Internet Source	1%
3	www.yumpu.com Internet Source	1%

ETİK KURUL RAPORU

BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

14.11.2019

Sayın Mine Soysal

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/SB/2019/511 proje numaralı ve **“Kosovada Yaşayan Kosovalı Türkler İle Türkiyede Yaşayan Türklerin Kadına İlişkin Namus Anlayışı Arasında Ki Farkın Bakılması Ve Buna Bağlı Olarak Cinsel Yaşam Kalitesini İncelemektir.”** başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Doçent Doktor Direnç Kanol

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Raportörü

Not: Eğer bir kuruma resmi bir kabul yazısı sunmak istiyorsanız, Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na bu yazı ile başvurup, kurulun başkanının imzasını taşıyan resmi bir yazı temin edebilirsiniz.